

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av ungdomslagen samt 5 § i lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av ungdomslagen och av lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret. Målet är att förbättra de ungas möjlighet att få offentliga tjänster som de behöver. Därtill effektivieras stärkandet av de ungas sociala identitet genom förbättra tidigt stöd för att främja ungas levnadsbana, deras möjlighet till utbildning och till att förbättra deras inträde på arbetsmarknaden.

I lagen tas det in bestämmelser om ett förfarande för att utveckla det sektorövergripande samarbetet mellan lokala myndigheter. I kommunerna skulle det finnas ett koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga bestående av de sektorer som är mest centrala med tanke på ungdomarna. Medlemmarna skulle vara företrädare för undervisningsväsendet, social- och hälsovårdssektorn, ungdomsväsendet samt arbets- och polisförvaltningen. Även övriga myndigheter, så som försvarsförvaltningen, kunde vid behov höra till nätverket. Nätverket skulle fungera i växelverkan med sammanslutningar som producerar tjänster för unga.

Nätverkets uppgift är att samla in information om de ungas uppväxt- och levnadsvillkor samt att bedöma deras situation i syfte att stöda beslutsfattandet och planerna på lokal nivå. Nätverket skulle främja samordningen av och genomslagskraften för de tjänster som unga erbjuds. Målet är att kunna erbjuda kvalitativt högtstående och lätt tillgängliga tjänster i tillräcklig omfattning. Nätverket skulle effektivisera vägledningen av unga till tjänster avsedda för dem och underlätta övergången från en tjänst till en annan, samt främja ett

smidigt utbyte av information mellan tjänsterna genom att på myndighetsnivå planera gemensamma tillvägagångssätt. Nätverket ska inte behandla enskilda unga personers ärenden, utan på ett lokalt plan allmänt behandla hur de tjänster som unga behöver fungerar.

Därtill skulle i lagen finnas bestämmelser om uppsökande ungdomsarbete, där syftet är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa de unga att anlita tjänster och annat stöd som främjar deras uppväxt och självständighetsprocess, samt främjar möjligheterna att få utbildning och komma in på arbetsmarknaden. Vid behov kan kommunen ordna uppsökande ungdomsarbete. I så fall ska kommunen utse en myndighet eller en person i arbetsavtalsförhållande som ansvarar för verkställandet av det uppsökande ungdomsarbetet. Den som har hand om det uppsökande ungdomsarbetet ska ha tillräcklig utbildning och erfarenhet av arbete bland unga.

Förslaget innebär att man till lagen fogar bestämmelser om situationer där vissa myndigheter trots bestämmelserna om sekretess ska lämna ungdomars identifierings- och kontaktuppgifter för det uppsökande ungdomsarbetet för att den unga ska kunna nås och erbjudas stöd i ett tidigt skede. Den unga åläggs ingen skyldighet att ta emot den tjänst som erbjuds.

Till lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret fogas en bestämmelse om rätt att utlämna uppgifter för det uppsökande ungdomsarbetet.

Lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2010.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet	6
2.3 Bedömning av nuläget	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	9
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	10
4.1 Ekonomiska konsekvenser	10
4.2 Konsekvenser som omfattar barn och unga	11
4.3 Konsekvenser för myndigheterna	12
4.4 Samhälleliga konsekvenser	12
5 BEREDNING AV PROPOSITIONEN.....	12
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	12
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	13
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	13
DETALJMOTIVERING	15
1 LAGFÖRSLAG	15
1.1 Ungdomslagen	15
1.2 Lag om antagningsregistret och studentexamensregistret.....	24
2 IKRAFTTRÄDANDE	24
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	24
LAGFÖRSLAG	26
1. Lag om ändring av ungdomslagen	26
2. Lag om ändring av 5 § i lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret	29
BILAGA	30
PARALLELLTEXT	30
1. Lag om ändring av ungdomslagen	30

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Att trygga barns och ungas välbefinnande är nödvändigt för det finländska samhället. Förändringen dels i Finlands befolkningsstruktur, dels i försörjningskvoten förutsätter att de unga är delaktiga i samhället. Att trygga de ungas aktiva medborgarskap, tillträde till utbildning och inträde på arbetsmarknaden samt att förebygga eventuell utslagning överensstämmer med strävandena att säkerställa välfärdssamhällets framtid.

Under de senaste femton åren har talrika utvecklingsprojekt inom den offentliga sektorn avsedda för unga visat att problemen när det gäller att hjälpa unga förknippas med bristfälligt samarbete mellan olika förvaltningsgrenar, med hinder för unga att komma i åtnjutande av tjänster som erbjuds samt med metoder som tillämpas när de unga erbjuds hjälp och stöd. På var sitt håll har respektive verksamhetssektor förbundit sig att utveckla sitt kunnande. Arbetet grundar sig dock ofta på sektoranknutet kunnande och inte på en helhetsbaserad bild av de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden. Den information som finns är ofta splittrad. Samarbetet myndigheterna emellan och åtkomsten av tjänster förutsätter att myndigheterna utvecklar nya sätt i sitt inbördes samarbete.

Läropliktsåldern är en garanti för att den unga kommer i åtnjutande av de offentliga tjänster som han eller hon i olika skeden behöver. Utöver detta är vårdnadshavarna skyldiga att ta hand om den unga. Efter läropliktsåldern förändras den unga personens situation avsevärt. Genom att på eget initiativ anmäla sig som kund för att få en viss tjänst får den unga de tjänster som han eller hon behöver.

Projekt som syftar till att förebygga utslagning av unga har visat att ungdomar med nedsänkt aktivitet eller som i otillräcklig omfattning känner till de tjänster som erbjuds blir utan tjänster. Om en ung persons, med försvagad självkänsla, möjligheter att få tjänster, är beroende enbart av den ungas egen aktivitet ökar risken för utslagning.

I takt med att samhället har blivit mera komplicerat har det eventuellt också blivit svårare för unga att utan dröjsmål finna de tjänster som de behöver. Man sparar på såväl andliga som ekonomiska resurser när man i ett så tidigt skede som möjligt förmår erbjuda en ung människa hjälp.

Tillgången till välfärdstjänster för unga och deras rätta allokering förutsätter en helhetsbaserad, simultan och analyserad betraktelse av de ungas uppväxt- och levnadsvillkor på orten. Inom ramen för olika utvecklingsprojekt har man grundat flera sektoröverskridande myndighetsnätverk eller -grupper. Till en stor del har dessa blivit kortvariga: efter respektive projekts avslutande har inte uppgifterna definierats i form av befattningsbeskrivningar för personalen och man har inte heller kommit överens om hur nätverkets verksamhet ska ledas. Av den här orsaken förutsätter den här sektoröverskridande verksamheten, som har visat sig att vara en välfungerande paraxis att den definieras som en uppgift för myndigheterna. Detta främjar samtidigt att de ungas synvinkel tas i beaktande när tjänster för unga utvecklas.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Syftet med ungdomslagen (72/2006) är att stödja de ungas utveckling och självständighetsprocess, att främja ett aktivt medborgarskap hos de unga och att stärka de ungas sociala identitet. Vidare ska de ungas uppväxt- och levnadsvillkor förbättras. Enligt 2 § 3 punkten avser verksamhet för att stärka de ungas sociala identitet att man riktar till unga åtgärder i syfte att förbättra deras levnads-kunskaper och för att förhindra utslagning. Förstärkande av de ungas sociala identitet är verksamhet som riktas in på sådana unga som löper risk att marginaliseras. Syftet med förstärkning av den sociala identiteten är att förbättra de ungas levnadsbana och att förmå den unga personen att bli en aktiv medborgare och att delta i aktiviteter som stärker gemenskapskänslan. Ungdomslagens målgrupp

är alla alla under 29 år. I nuläget saknar ungdomslagen förutom på definitionsnivå bestämmelser om åtgärder för att stärka den sociala identiteten och en allokering av resurserna till sådana unga som är i behov av stöd.

Enligt 2 § 5 punkten avses med ungdomspolitik åtgärder i syfte att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Enligt lagens 7 § 3 mom. verkställs ungdomsarbete och -politik genom yrkesövergripande samarbete med de lokala myndigheterna samt i samråd med de unga, ungdomsföreningarna och andra organisationer som bedriver ungdomsarbete. Bestämmelsen definierar dock inte noggrannare strukturerna eller uppgifterna för det yrkesövergripande samarbetet.

I de sektorbundna lagarna om offentliga tjänster nämns samarbete mellan myndigheterna. I lagstiftningen uppmanas myndigheterna till samarbete eller så åläggs de att aktivt samarbeta både på det individuella och det strukturella planet. Bestämmelser om detta finns bland annat i barnskyddslagen (417/2007), i lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003) och i polislagen (493/1995).

Majoriteten av de finländska ungdomarna mår bra. Trots detta har den sociala och andliga marginaliseringen ökat bland barn och ungdomar. I sitt utlåtande har bl.a. riksdagens kulturutskott (KuUU 10/2008 rd) fäst uppmärksamhet vid åtgärder för att förebygga utslagning bland ungdomar. Utskottet har konstaterat att sektorgränserna lägger fortsättningsvis hinder i vägen för yrkesövergripande samarbete på ett praktiskt plan även om lagstiftningen i egentlig mening inte hindrar det. Speciellt har utskottet fäst vikt vid sekretessbestämmelserna och tolkningen av dem. Utskottet anser att det är viktigt att i vårt land skapa ett uppföljningssystem, vars syfte skulle vara att ända upp till t.ex. 25 års ålder följa upp unga som har avslutat grundskolan. I sammanhanget skulle man införa bestämmelser om den part som är ansvarig för att följa upp hur de unga utvecklas och klarar sig.

År 2007 placerade sig 96,2 procent av åldersklassen i studier som följer på den grundläggande utbildningen. Enligt statistikcentralens statistik avbröt 10,3 procent av alla studenter i yrkesutbildning och 4,2 procent i

gymnasieutbildning sina studier. I antalsbaserad statistik var personer som avbröt sina studier 12 300 i yrkesutbildning och 4 400 i gymnasieutbildning. År 2007 uppgick andelen studerande som inom den uppställda tiden för studiernas avklarande blev klar med sina studier till 58,3 procent inom yrkesutbildningen och till 86,2 procent inom gymnasieutbildningen.

I samband med rekryteringen förblir utanför beväring- eller civiltjänstgöring cirka 20 procent. En del av dem utför ändå tjänstgöringen senare. Av de som börjar med beväringstjänstgöringen avbryter cirka 15 procent. Cirka 30 procent avbryter civiltjänstgöringen.

År 2009 uppgick antalet arbetssökande personer, som var yngre än 25 år, i genomsnitt till 33 700 i månaden. Det är 12 000 fler än år 2008. (källa: Arbets- och näringsministeriet, Statistik inom arbetsförmedlingen)

Vid förebyggande av utslagning är det centralt att stärka ungdomars sociala identitet, som alla ungar saknar i olika utvecklingsskeden. För ungdomar är det mest riskfyllda de sk. övergångsskedena, t.ex. när man övergår från en grundläggande utbildning till fortsatta studier, från studier till arbetsliv, när värnplikts- eller civiltjänstgöringen avslutas eller när en erbjuden serviceform tar slut eller avbryts. Att flytta till en annan ort t.ex. på grund av studier kan vara en riskfaktor. I dessa fall riskerar den unga att bli utanför tjänsterna om han eller hon saknar tillräcklig initiativförmåga.

Försök med uppsökande arbetsparen fick under sitt första verksamhetsår 2008 kontakt med totalt 1999 unga personer, av vilka 1 455 anvisades en tjänst som den unga personen behövde. Bland alla de som nåddes var den yngsta 12 år gammal och den äldsta 28 år gammal. De flesta var 16–24 år. Av dem som nåddes var 64 procent pojkar och 36 procent flickor. Cirka 29 procent av de unga hade avbrutit sina studier på andra stadiet, 24 procent av de unga saknade examen efter grundskoleexamen och 4 procent hade avbrutit grundskolan. Av dem som det uppsökande arbetet nådde uppgav över en sjättedel att de var arbetslösa men de hade inte anmält sig som arbetssökande. Det totala antalet dessa och de som själva hade anmält sig som ar-

betslösa, uppgick till totalt cirka 40 procent av de unga som det uppsökande arbetet nådde. Det uppsökande arbetsparverksamheten nådde ungdomar med invandrarbakgrund närmare tre gånger mera än deras proportionella andel av befolkningen var. Av de unga var 164 bostadslösa.

Enligt de som arbetat inom det uppsökande arbetspararbetet finns det följande tecken på att ungdomarna behöver stöd: inbundenhet, utsiktslöshet, maktlöshet att ta sig an saker och ting, mobbning, blyghet, ensamhet och ett behov av att med andra än vänner och vårdnadshavare diskutera huruvida framtidsplanerna är realistiska eller om den egna jag-bilden. Enligt Ungdomsbarometern 2009 anser de unga själv att bristen på vänner är den största risken för marginalisering.

De uppsökande arbetsparen träffade unga på ställen där ungdomarna fördriver sin tid, i köpcentra, i samband med olika evenemang, i hemmen och också via internet. Övriga myndigheter vände sig till de uppsökande arbetsparen med en förhoppning om handräckning. Det gjorde också vuxna i de unga personernas omgivning, närmast handlar det om mödrar och far- och mormödrar samt övriga ungdomar, som hade upplevt att de i sina egna angelägenheter hade fått hjälp av de uppsökande ungdomsarbetarna i sina egna angelägenheter. De uppsökande arbetsparen arbetade förutom på tjänstetid om kvällarna och på veckosluten, dvs. under ungdomarnas fritid.

Gällande lagstiftning gör det möjligt att den unga tillfrågas om sitt samtycke för att överföra information om honom eller henne men i praktiken använder man dock inte i tillräcklig omfattning den här möjligheten. T.ex. det gemensamma, elektroniska antagningssystemet innehåller enhetlig information som omfattar så gott som en hel åldersklass, dvs. den åldersklass som går ut grundskolan men man utnyttjar den inte i tillräcklig omfattning för att förhindra utslagning. I lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret (1058/1998) finns bestämmelser om ifrågavarande register. Det gemensamma antagningssystemet är den sista möjligheten att få enhetlig information om nästan hela åldersklassen. Efter detta blir uppgifterna om de ungas levnadsbana mera sporadiska

och de är beroende av de ungas inriktning och klientskap inom olika sektorer. För närvarande finns det ingen som samlar in och sammanför de fragment av information som finns på olika håll. Det finns inte heller någon part som har i uppgift att använda denna information och basen av den göra en bedömning av de ungas tillväxt- och levnadsvillkor.

Statens revisionsverk har i en berättelse över förebyggandet av ungdomars utslagning (Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus, 146/2007) räknat ut att om utslagningen varar hela den tid som en person förväntas vara aktiv i arbetslivet, cirka fyrtio år, utgör kostnaden för en utslagen person omvandlat i 2007 års penningvärde en förlust i nationalekonomin på cirka 700 000 euro. Motsvarande summa inom den offentliga ekonomin är 400 000 euro. Uträkningen visar att kostnaderna för utslagning är avsevärda. Den visar också att en stor del av kostnaderna bildas av att samhället förlorar den utslagna personens insats i arbetslivet. Statens revisionsverk har utgående från de ekonomiska förlusterna räknat ut att den årliga, genomsnittliga kostnaden för en ung person uppgår till 27 500 euro under förutsättning att personen jobbar i 40 år.

Att stöda ungdomarna så att de blir aktiva medborgare och att de går vidare i sin utbildning eller i arbete, att förbättra de tjänster som unga behöver, att verkställa stöd i ett tidigt skede och att förhindra utslagning är viktiga beståndsdelar i Lissabon strategin och i det europeiska ungdomsavtalet, som verkställer Lissabon strategin.

Europeiska unionens råd godkände den 27 november 2009 en ny samarbetsram 2010–2018 inom ungdomssektorn. Samarbetet fick två syften: 1) flera, likvärdiga möjligheter inom utbildningen och på arbetsmarknaden skapas för alla ungdomarna och 2) man främjar alla ungdomars aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet. För att man ska uppnå målen krävs initiativ för integrerande åtgärder och ett sektoröverskridande angreppssätt. Inom alla politiska sektorer som ansluter sig till de ungas liv ska man i samband med beredningen, verkställandet och utvärderingen av beslut beakta ungdomsärendena på ett ändamålsenligt sätt.

I programmet för statsminister Matti Vanhanens andra regering riktas fokus upprepade gånger på att de ungas deltagande ska stärkas eller utslagning förebyggas. Inom alla de förvaltningssektorer där man erbjuder tjänster för unga ska detta beaktas. I det barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2007—2011, som statsrådet godkände den 13 december 2007, beskrivs åtgärderna inom olika förvaltningsgrenar. Verkställandet har tagit fart till följd av politikprogrammet för barns, ungas och familjers välfärd. I detta program betonas ingripande i ett tidigt skede och vikten av förebyggande arbete. Programmet fokuserar speciellt på att i ett tidigt skede identifiera riskerna för att barn och unga slås ut och stöda dem. Syftet är att verkställa åtgärder för att minska antalet unga som avbryter sin utbildning. Speciellt ska man fokusera på övergångsskedena i en ung persons liv och på att utveckla de ungas verkstadsverksamhet så att den omfattar hela landet. På detta sätt minskar man också de kostnader som utslagning förorsakar. Inom de olika förvaltningssektorerna behövs flera åtgärder som verkar i samma riktning, dvs. främjar barns och ungas välbefinnande. Detta förutsätter att samarbetet och koordineringen mellan förvaltningsgrenarna förbättras och att man på lokal nivå utvecklar det yrkesövergripande samarbetet. Samtidigt ska man utveckla databaserna för att följa upp barns och ungas välbefinnande.

Enligt regeringens strategidokument (Statsrådets kanslis publikationsserie 18/2007) ska man i syfte att förhindra utslagning skapa en helhet inom vilken ungdomsarbetet, skolan, arbetsförvaltningen samt social- och hälsovårdsväsendet fungerar tillsammans med varandra. Syftet är att minska på antalet unga som löper risk för att slås ut: bl.a. verkstadsverksamheten för ungdomar ska byggas ut och permanentas. Samma gäller det förebyggande ungdomsarbetet. Syftet är också att stöda övergången till andra stadiet för elever som går ut grundskolan.

I ett ställningstagande som regeringen publicerade när hälften av dess mandatperiod hade löpt ut (Statsrådets kanslis publikationsserie 14/2009) ska de nya möjligheter som yrkesövergripande samarbete resulterar i utnyttjas och förbättras. Bl.a. ska samverkan

inom undervisnings-, social- och hälsovårdssektorn samt inom arbetskraftsförvaltningen ökas genom att avlägsna hindren för informationsöverföring. Vidare ska man skapa ramar för yrkesövergripande myndighetssamarbete i kommunerna för att säkerställa att de unga inte marginaliseras från utbildnings- eller arbetsmarknaden efter det att de har gått ut grundskolan. Myndigheterna ska åläggas skyldighet att ordna yrkesövergripande samarbete mellan myndigheterna för ungdomar yngre än 25 år. Samtidigt främjas informationsöverföringen i det sektorövergripande samarbetet.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet

I Norge, Sverige och Danmark finns en subjektiv rätt till utbildning på det andra stadiet. I syfte att verkställa den subjektiva rätten har man för unga som behöver stöd tagit fram olika metoder för att vägleda de unga till utbildning och för att de ska slutföra den. I det här syftet finns i alla nämnda tre länder en ungdomsgaranti, som är jämförbar med den finländska samhälls- och utbildningsgarantin. En uppföljning av resultaten visar att trots den subjektiva rätten och ungdomsgarantin så blir en del av de unga utanför utbildning på andra stadiet. Utifrån detta började man diskutera utanförskapet och man började också skapa anslutande begrepp.

På regeringens initiativ gjorde statistikcentralen i Norge en kartläggning och definiering av sex områden eller begrepp som täcker utanförskap. Det handlar om socialt, utbildningsanknutet, arbetslivsanknutet, ekonomiskt, rättsligt eller hälsorelaterat utanförskap. I Sverige och Danmark granskar man utanförskap snarast ur ett socialt, ekonomiskt, utbildningsanknutet eller arbetslivsrelaterat perspektiv. Finland är det land där man har följt upp och statistikfört de två sist nämnda allra mest. I Norge, Sverige och Danmark anser man att de ungas risk att marginaliseras ökar med att utanförskapet förlängs.

Som ett resultat av den subjektiva rätten, ungdomsgarantin och informationen om utanförskap vidareutvecklade såväl Norge, Sverige som Danmark systemen, vilket ledde

till uppkomsten av lagar som möjliggör uppföljningen av de unga. I de här lagarna har man infört åligganden på myndighetsnivå för att myndigheterna aktivt ska fungera till de ungas fördel.

I Norge, Sverige och Danmark finns särskilda bestämmelser som ålägger myndigheterna att erbjuda ungdomarna alternativ när man bedömer att den unga riskerar att förlora fotfästet inom utbildningen eller inom arbetslivet. I de nämnda tre länderna har man lagstiftningsvägen infört skyldigheter för myndigheterna att ingripa i unga personers utanförskap och att ta initiativ för att erbjuda den unga alternativ till sitt utbildnings- eller arbetslivsrelaterade utanförskap.

I Norges undervisningslag omfattar målgruppen unga personer som inte har ansökt om eller tagit emot en elev- eller studieplats, personer som avbryter sina studier och personer som har avbrutit eller låtit bli att delta i en tjänst som har erbjudits dem. I de här situationerna är myndigheterna förpliktade att på ett aktivt sätt erbjuda den unga en alternativ, aktiverande tjänst eller verksamhet. I Norge är det fylkeskommunerna som har ålagts skyldigheten. Staten har tilldelat verksamhetsresurser.

I Norge har bestämmelser om detta införts i de bestämmelser som styr undervisningsväsendet, vilket är fallet också i Sverige, där kommunerna ansvarar för att följa upp var och hur unga personer, som är yngre än 20 år, placerar sig efter läropliktsåldern. Detta görs för att kommunen vid behov kan erbjuda den unga individuella tjänster. Kommunen har rätt att erhålla den unga personens personuppgifter så att kommunen kan verkställa sin skyldighet att erbjuda uppföljning och erforderliga tjänster.

I Sverige resurseras tjänsterna av kommunen. Uppföljningen eller erbjudandet av tjänster förverkligas dock inte på likvärdiga grunder i kommunerna. De aktuella bestämmelserna finns i skollagen (SFS 2004/1298). I den anslutande förordningen (SFS 2006:39) finns noggrannare bestämmelser om uppgifter som uppföljs.

I Danmark har man stiftat en separat lag om information till och vägledning för unga. Lagen har syftat till att skapa ett separat nätverk av centra som har i uppgift att informera

och vägleda unga. I Danmark ersatte ungdomsgarantin bestämmelsen om uppföljningen av de ungas angelägenheter. Alla unga personer som ännu inte har fyllt 25 år och som behöver studie- eller yrkesvalsvägledning eller övrig aktiverande verksamhet, som förbättrar den unga personens studie- eller arbetslivsfärdigheter, utgör lagens målgrupp. Lagen i Danmark har utformats på ett detaljerat sätt och 45 oberoende informations- och vägledningsbyråer som hör till statsförvaltningen verkställer den. I byråerna erbjuds studierådgivning, arbetskraftsförvaltningens yrkesvägledning samt kunnande i företagande. Byråerna har också uppgifter som är jämförbara med det uppsökande ungdomsarbetet. När byrån har fått vetskap om en ung person som inte deltar i påbörjad utbildning eller anvisad aktiveringsåtgärd ska byrån kontakta den unga personen och klarlägga orsakerna till frånvaron. Vid behov anvisar byrån den unga till den tjänst som den unga behöver.

I Danmark handlar det om statlig verksamhet och tjänsten verkställs på lokal nivå. Lagen har varit i kraft i drygt fyra år. I augusti 2008 utsträcktes den till att omfatta alla ungdomar som ännu inte har fyllt 25 år. Åldersgränsen var tidigare 20 år. Att verksamheten stegvis byggdes ut till att omfatta olika åldersklasser har att göra med att man ville trygga tillräckliga resurser. Alla personer som är under 25 år och som vill ha vägledning i utbildnings- och arbetsrelaterade frågor kan själv söka upp tjänsten. Informations- och vägledningsbyråerna representerar en serviceform med låg tröskel bl.a. på det sättet att den unga kan komma överens om att träffa en byrårepresentant även utanför byrån.

2.3 Bedömning av nuläget

Förändringarna i Finlands befolkningsstruktur och försörjningskvot förutsätter de ungas delaktighet på ett samhälleligt plan. Att med ungdomspolitiska medel i en kommun förbättra de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden bygger på ett sektorövergripande samarbete mellan alla de myndigheter som erbjuder ungdomarna tjänster. De snabba förändringarna i samhället, tjänstsy-

stemets splittrade karaktär och starka sektorbundenhet ställer hinder i vägen för ett sektorövergripande samarbete. Andra hinder är oklarheter i befogenheterna och ansvarsfördelningen, skillnaderna i hur sekretessbestämmelserna tolkas och brist på en öppen samarbetsattityd, kunnskap och klar ledningsstruktur. De grupper och den praxis för samarbete som tidigare projekt har resulterat i har inte införts i förvaltningen på en mera permanent basis bl.a. för att samarbetet, dess organisering eller uppgifternas innehåll inte har definierats på ett tydligt sätt.

På lokalt plan finns det behov av att utveckla tjänster med låg tröskel samt att också utnyttja det yrkesövergripande myndighets-samarbetet mera effektivt. Arbetet ska koordineras och ledas bättre. Också de kostnadsuppskattningar och -beräkningar som samhället tillfogas när unga marginaliseras talar för att man i ett så tidigt skede som möjligt ska ingripa. Då blir det möjligt att hjälpa den unga i tid och att leda in den unga på en väg som hjälper honom eller henne att bli självständig och leva ett meningsfullt liv. När myndigheternas arbete fokuseras på förebyggande verksamhet resulterar det i ekonomiska inbesparingar på samhällelig nivå.

Det yrkesövergripande samarbetet inom ungdomspolitik har inte i lagstiftningen en klar struktur och tydliga uppgifter. I talrika projekt i syfte att förebygga utslagning av ungdomar och i syfte att utveckla den tväradministrativa verksamheten har man påvisat att det av olika orsaker finns skäl att förbättra det myndighetssamarbete som inom den offentliga sektorn omfattar unga. Olika experiment och pilotprojekt — t.ex. projekt för uppsökande arbetet — har visat på behovet av att i lag införa bestämmelser om sektorövergripande samarbete. Utan bestämmelser i lag har lyckade samarbetsnätverk tagit form men deras sätt att fungera har inte varit på stabil grund och det sektorövergripande arbetets berättigande och synlighet har varit anspråkslöst. En sektorbunden verksamhetskultur ligger också ofta i vägen för samarbete myndigheterna emellan.

För att erhålla tjänster behövs vanligen att den unga personen är en klient eller att den unga har status av elev eller studerande. T.ex. i grundskolan kan en elev anlita elevvården

eller studierådgivaren. De som fullgör sin värnplikt har socialarbetet som de kan ty sig till i olika livssituationer. Den som efter läropliktsåldern önskar att komma i åtnjutande av en viss tjänst ska vanligen kunna söka sig till tjänsterna eller till ett klientskap.

Enligt en rapport från Stakes, nuvarande Institutet för hälsa och välfärd, kännetecknas hjälplöshet bl.a. av okunskap och bristande färdigheter att söka sig till och att kunna anlita existerande service (Avuttomuus lainsäädännössä. Stakes, raportteja 14/2008, Sosiaalija terveydenhuollon ulkopuoliset tekijät - työryhmän 1. raportti) I rapporten konstateras att det också bland unga människor finns personer som behöver hjälp för att kunna ty sig till olika tjänster. Initiativförmåga och information om tjänsterna krävs av en person som vill anlita tjänster. Somliga unga saknar tillräckliga färdigheter för detta och de saknar stöd från vårdnadshavare och vänner för att ty sig till tjänsterna.

När man förebygger utslagning av unga är det viktigt att ingripa i ett så tidigt skede som möjligt och att utan dröjsmål erbjuda stöd. Därför är det oundvikligt att finna nya sätt att stöda den ungas levnadslopp och tillträde till utbildning samt inträde på arbetsmarknaden. En ung person som är i behov av att hans eller hennes sociala identitet stärks har ofta problem som har hopat sig och problemen har ofta också av den karaktär att det inte går att lösa dem med en sektorbunden åtgärd. Ibland kan man på myndighetshåll konstatera att den unga är i akut behov av sektorövergripande tjänster från någon annan myndighets sida. I de här situationerna är det ändamålsenligt och till fördel för den unga personen att idka sektoröverskridande samarbete på ett smidigt sätt och att överföra information myndigheterna emellan.

Utslagning är ett hot mot den unga personen själv, hans eller hennes familj, den nära omgivningen samt också för samhället. I programmet för den inre säkerheten, som är ett principbeslut på statsrådsnivå (Inrikesministeriets publikationer 16/2008) nämns att utslagning är det påtagligaste hotet mot den inre säkerheten.

Arbetsgruppsrapporten Nuoret miehet työelämään - mitä palveluja ja toimenpiteitä tarvitaan TE-toimistoissa (Arbets- och närings-

livsministeriets publikationer 34/2009) konstaterar att arbete är en viktig del av de ungas liv och ett problem för unga män har varit att få de första arbetslivserfarenheterna. Om arbetslivserfarenheten fördröjas börjar problemen i många fall hopa sig. De unga behöver omedelbart personliga tjänster när de inträder i en fas av arbetslöshet. Det krävs att någon fördjupar sig i situationen, ger råd, vägledning och förstärker den unga personens motivation. Framför allt är sådana åtgärder av nöden som gör det möjligt för de unga att bygga på sitt kunnande och att förbereda sig för arbetslivet.

Försvarsmaktens modell, Time out! Aikali-sä! (STAKES, rapport 18/2008), går ut på att den unga stöds på ett helhetsbaserat sätt över sektorgränserna och enligt behov utgående från ett psykologiskt, socialt, ekonomiskt, verksamhetsanknutet och hälsorelaterat perspektiv. Modellen visar att man i ett tillräckligt tidigt skede måste ta sig an problemen därför att små problem leder lätt till stora när de hopar sig.

Oklarheter och problem har funnits mellan myndigheterna vad gäller överföringen av uppgifter om unga. Nuvarande bestämmelser inom dataskydd och -sekretess lägger vanligen inga direkta hinder i vägen för yrkesövergripande samarbete. Samarbetet myndigheterna emellan hämmas av att olika förvaltningssektorer och enskilda myndigheter har olika tolkningar om man kan överföra eller utlämna uppgifter om en ung person. Hämsko på samarbetet mellan myndigheterna lägger också det att man inte når den unga personen för att till henne eller honom framställa ett önskemål om samtycke.

De divergerande tolkningarna beträffande dataskyddet och -sekretessen förhindrar eventuellt att den ungas intressen beaktas och att man ingriper i ett tidigt skede. Utgående från lagstiftningen om personuppgifter kan man enligt förslaget be den unga om hans eller hennes samtycke för att överföra hans eller hennes personuppgifter. Detta verkställs dock inte i praktiken på ett tillräckligt omfattande sätt.

För tillfället har beslutsfattare på kommunal nivå spridd information om ungas uppväxt- och levnadsvillkor, vilket försämrar möjligheterna att i kommunen lägga fram

helhetsbaserade ungdomspolitiska lösningar, som grundar sig på gemensam information.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås att ungdomslagen ändras. Syftet är att förbättra de ungas möjligheter att få offentliga tjänster som de behöver. Samtidigt stärks de ungas sociala identitet genom att de erbjuds stöd i ett tidigt skede.

I lagen tas det enligt förslaget bestämmelser om ett förfarande för att utveckla det sektorövergripande samarbetet mellan myndigheterna på ett lokalt plan. I kommunerna skulle det finnas ett koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga bestående av de sektorer som är mest centrala med tanke på ungdomarna. I nätverket finns företrädare för de verksamhetssektorer, som är centrala med avseende på ungdomar, dvs. representanter för undervisnings-, social-, hälsovårds- och ungdomsväsendet samt arbets- och polisförvaltningen. Också övriga myndigheter, t.ex. försvarsväsendet, kan enligt förslaget höra till nätverket. Nätverket har i uppgift att fungera i växelverkan med sammanslutningar som producerar tjänster avsedda för ungdomar.

Enligt förslaget är nätverkets uppgift att samla in information om ungdomarnas uppväxt- och levnadsvillkor samt att bedöma de ungas situation i syfte att stöda beslutsfattande och planer på lokal nivå. Det koordinerande nätverket ska främja samordningen och genomslagskraften av de tjänster som ungdomar erbjuds. Syftet är att kunna erbjuda kvalitativt högtstående och lätt tillgängliga tjänster i tillräcklig omfattning. Nätverkets skall effektivisera de ungas möjligheter att bli hänvisade till tjänster avsedda för dem och att byta från en tjänst till en annan. Syftet är att på myndighetsnivå planera gemensamma tillvägagångssätt så att det blir enklare för myndigheterna att smidigare utbyta uppgifter som ansluter sig till anordnandet av tjänster som erbjuds unga. Nätverket tar sig inte an enskilda unga personers angelägenheter utan fokuserar på ett mera allmänt plan på hur tjänster som unga behöver fungerar lokalt i en situation där varje myndighet ordnar tjäns-

ter inom sin verksamhetssektor och vid behov i samarbete med övriga myndigheter.

Enligt förslaget införs i lagen också bestämmelser om uppsökande ungdomsarbete, vars syfte är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa de unga att anlita tjänster och annat stöd som främjar deras uppväxt och självständighetsprocess. Tjänsten ska också främja de ungas möjligheter till utbildning och inträde på arbetsmarkanden. Kommunen kan vid behov ordna uppsökande ungdomsarbete. Då ska kommunen enligt förslaget utnämna en tjänsteinnehavare eller en person i arbetsavtalsförhållande som är ansvarig för genomförandet av det uppsökande ungdomsarbetet. Den person som utses till att ha hand om det uppsökande ungdomsarbetet borde vara en person med tillräcklig utbildning och ha erfarenhet av att arbeta med ungdomar.

Förslaget innebär att man i lagen inför bestämmelser om situationer i vilka en myndighet dels utan att sekretessbestämmelserna lägger hinder i vägen för det, dels utan att den unga personen har gett sitt samtycke till det, ska kunna utlämna en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter till det uppsökande ungdomsarbetet. Avsikten är att man ska nå den unga och kunna erbjuda stöd i ett tidigt skede. Den unga personen åläggs inte skyldighet att ta emot den tjänst som erbjuds.

Ändringarna i lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret syftar enligt förslaget till att det i vissa situationer enligt lag finns en skyldighet att till det uppsökande ungdomsarbetet lämna ut uppgifter om den unga personen. Det handlar om situationer där den unga inte har fått tillträde till utbildningen, inte tar emot en studieplats, inte inleder sina studier eller avbryter dem och om man på myndighetshåll anser att den unga är i behov av stöd.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga syftar till att effektivisera det sätt på vilket tjänsterna på lokal nivå fungerar. Det uppsökande ungdomsarbetet syftar å sin sida till att förbättra ung-

domarnas möjligheter att erhålla de tjänster som de behöver. Av kommunernas bruks ekonomi används cirka 40 procent på barn och ungdomar, vilket förutsätter att man utvecklar det sektorövergripande samarbetet i kommunerna mellan olika förvaltningsgrenar och övriga lokala myndigheter. Det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga förbättrar samarbetet mellan olika aktörer bl.a. i den ekonomiska planeringen av tjänster som omfattar unga.

Nätverkets arbete föranleder inga nya direkta kostnader för kommunen till följd av att nätverkets arbete organiseras så att det blir en del av ämbetsinnehavarnas arbete. När behörigheten och ansvarsfördelningen klarläggs kommer man åt att avveckla de överlappande funktioner som finns i arbetet för att förebygga utslagningen av unga personer. Sålunda tilldelas inte resurser för samma verksamhet på olika håll. På detta sätt kan man bättre än tidigare förebygga att bristande på en viss tjänst leder till tilläggskostnader inom en annan sektor. De ekonomiska överföringar som sker mellan olika sektorer kan förutses bättre än tidigare och vid behov kan man rentav minska behovet av tjänster. Genom att sammanföra kunnandet och genom att förenhetliga verksamhetskulturer är det möjligt att knappa in på resurserna. Om reformerna fungerar bra förebygger de utslagning och de kostnader som den leder till. Då blir det också möjligt att i de ungas servicesystem inom den offentliga sektorn gå över till att förverkliga stöd i ett tidigt skede.

De kostnader som utslagning leder till i nationalekonomin är avsevärda. Statens revisionsverk har på basis av ekonomiska förluster räknat ut att den årliga, genomsnittliga kostnaden för en ung person uppgår till 27 500 euro under förutsättning att personen jobbar i 40 år.

Det uppsökande ungdomsarbetet har visat sig vara en resultatrik arbetsform i stärkningen av de ungas sociala identitet och man har kunnat konstatera att det hjälper de unga att få de offentliga tjänster som de behöver. När verksamheten startade år 2008 nådde uppsökande ungdomsarbetet inledningsvis totalt 1999 unga personer (Etsivän työparitoiminan raportti 2/2008). Av dem hade närmare 11 % invandrabakgrund. Av alla de unga

som de uppsökande ungdomsarbetarna kom i kontakt med anvisades 73 procent till tjänster inom den offentliga sektorn vilka de var i behov av.

År 2008 och 2009 har det i snitt 25 000 euro beviljats i statsunderstöd för att årligen avlöna en person inom det uppsökande ungdomsarbetet. Statsunderstöd för detta beviljades vissa kommuner och diverse andra sammanslutningar på det lokala planet. De flesta av dem som ansöker om understöd verkställer det uppsökande ungdomsarbetet i form av ett arbete i par och som en samarbetsform mellan flera kommuner. År 2009 har det understöd som beviljats det uppsökande ungdomsarbetet räckt till att sysselsätta närmare 120 personer på det lokala planet. Statsunderstödet till det uppsökande ungdomsarbetet främjar kommunernas ekonomiska situation i form av direkt stöd och också indirekt i.o.m. att de kostnader minskar som ungas utanförskap eller risk för utslagning leder till.

I statens budget 2008 och 2009 anvisades för första gången 2,5 miljoner euro i form av ett understöd för att avlöna professionella personer inom det uppsökande ungdomsarbetet. I årets 2010 statsbudget har man reserverat ett anslag på totalt 4,65 miljoner euro för uppsökande ungdomsarbete som utförs i par. Med anslaget stöder man det uppsökande ungdomsarbete som pågår samt det arbete som man inleds år 2010. Om verksamheten utvidgas på motsvarande sätt som hittills bl.a. som en samarbetsform mellan kommunerna uppskattar man att det anslag som har reserverats för ändamålet räcker till för att bygga ut verksamheten i 60 procent av kommunerna. Anslaget förslår till att avlöna cirka 180 personer inom uppsökande ungdomsverksamhet.

I förslagets 13 § föreslås att man i statens budgetproposition utöver de preciserade poster som separat nämns i paragrafen, årligen reserverar ett anslag för verkstadsverksamhet för unga och för uppsökande ungdomsarbete. Avsikten är att statsanslaget framdeles beviljas på årlig nivå som ett specialunderstöd till kommunerna för att verkställa verkstadsverksamhet och uppsökande ungdomsarbete. Vid beviljandet av statunderstöd ska följas grun-

derna och förfarandet som ingår i lagen om statsunderstöd (688/2001).

Att utlämna den unga personens identifierings- och kontaktuppgifter leder inte till extra kostnader för kommunen: studiehandledarna och utbildningsanordnarna förfogar redan i nuläget över de här uppgifterna. Där emot förbättrar ett utlämnande av uppgifterna studiehandledarens möjligheter att nå de unga t.ex. för att handleda dem i samband med den gemensamma elevantagningens kompletterande ansökningsomgång.

4.2 Konsekvenser som omfattar barn och unga

Det föreslagna koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga och det uppsökande ungdomsarbetet förbättrar de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Samtidigt stärks den unges möjligheter att påverka sin egen livssituation och möjligheter att erhålla stöd i ett tidigt skede. Även myndigheternas kunskap om de ungas uppväxt- och levnadsvillkor ökas.

Med hjälp av nätverket motsvarar de tjänster som är avsedda för unga bättre de lokala förhållandena. Samtidigt samordnar man tjänster som olika förvaltningsgrenar erbjuder unga i syfte att förbättra det praktiska samarbetet och informationsöverföringen. Det här gör det enklare för den unga som behöver tjänster att få dem och att gå över från en tjänst till en annan. Därtill förbättras den unga personens möjligheter att utan dröjsmål få den tjänst som han eller hon behöver.

Det uppsökande ungdomsarbetet hjälper den unga att nå erforderliga tjänster och stöder den unga vid behov i dess kontakter med myndigheterna. En uppsökande ungdomsarbetare stöder den unga i att klargöra sin livssituation, hjälper till att finna de bästa lösningarna och vägleder vid behov den unga att anlita övriga tjänster. Den unga stöds på ett helhetsbaserat sätt och över sektorgränserna utgående från ett psykologiskt, socialt, ekonomiskt, verksamhetsanknutet och hälsorelaterat synsätt alltefter den ungas behov. Man måste ta sig an problemen i ett tidigt skede; små problem leder lätt till stora när de hopar sig.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

Förändringen i den samhälleliga verksamhetsmiljön förutsätter ett nytt sätt att fungera när man erbjuder och har att göra med tjänster som riktar sig till unga. Det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga permanentas det sektorövergripande samarbetet så att det blir en uppgift för myndigheterna.

I projekt som ansluter sig till tjänster som erbjuds unga har man kunnat påvisa att samarbete mellan myndigheterna är en resultatrik lösning för att trygga sådana tjänster till de unga som har att göra med deras välbefinnande. Genom att i lag införa bestämmelser om det sektorövergripande samarbetet klarläggs de uppgifter som olika förvaltningsgrenar har vad gäller de ungas uppväxt- och levnadsvillkor samt i stärkandet av de ungas sociala identitet. Det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga strukturerar myndigheternas arbete och ger samarbetet ny form. Samtidigt ökar den de olika sektorernas kunskap om olika verksamhetssektorer och utvecklar ett ungdomsrelaterat synsätt inom sektorerna. I kommuner där det redan finns ett etablerat sektorövergripande samarbete har inte reformen större betydelse för verksamheten. Existerande praxis för att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor stärks.

Det uppsökande ungdomsarbetet hjälper olika sektorer att sänka tröskeln att erbjuda tjänster åt unga som är i behov av stöd. Samtidigt anvisas myndigheterna en part som de kan vara i kontakt med i situationer då de inte kan nå den unga för att hjälpa honom eller henne. Myndigheterna kan också be det uppsökande ungdomsarbetet att bistå dem i situationer då man känner till att den unga behöver hjälp och då man känner till att den unga själv inte har färdigheter att söka upp lämplig service.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

De föreslagna åtgärderna motsvarar på ett lokalt plan de behov som finns att utveckla tjänster med låg tröskel som förbättrar de ungas uppväxt- och levnadsvillkor och som

möjliggör att man på ett mera effektivt sätt utnyttjar, koordinerar och leder det sektorövergripande samarbetet mellan myndigheterna. Den information som det koordinerande nätverket producerar och den mångsidiga informationen som den innehåller hjälper också de förtroendevalda i kommunerna i deras beslutsfattande.

Också uppskattningarna om och beräkningarna av de kostnader som samhället påförs av att ungdomar slås ut talar för att den unga ska få hjälp i ett så tidigt skede som möjligt. När myndighetssamarbetet fokuseras på förebyggande verksamhet ökar välbefinnandet i samhället. Samtidigt uppstår ekonomiska inbesparingar.

Förslagen avser att ingripa i de onödiga hinder som har legat i vägen för samarbete som överskrider sektorgränserna och som har försvagat effekterna av sektorövergripande myndighetssamarbete. På detta sätt utvecklas förvaltningens strukturer att motsvara de nuvarande förändringarna i ungdomarnas uppväxt- och levnadsförhållanden.

De föreslagna åtgärderna skapar ramar för att på ett lokalt plan säkerställa att de unga inte marginaliseras på utbildnings- och arbetsmarknaden efter det att de har gått ut grundskolan. Vidare åläggs myndigheterna i anslutning till detta en skyldighet som berör personer som ännu inte har fyllt 25 år.

Det sätt på vilket det sektorövergripande myndighetssamarbetet och det uppsökande ungdomsarbetet har förverkligats ska utvärderas på ett nationellt plan några år efter det att lagen har trätt i kraft.

5 Beredning av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Ministergruppen för politikprogrammet för barn, ungas och familjers välfärd beslöt i augusti 2008 att man till politikrättsnämnden i februari 2009 i samband med regeringens strategiutvärdering presenterar ett förslag för uppföljning av de unga på kommunnivå. Undervisningsministeriet tillsatte i september 2008 en tväradministrativ arbetsgrupp för att kartlägga det sektorövergripande samarbetet och

dess införande i lagstiftningen. Ministergruppen för politikprogrammet behandlade i januari 2009 promemorian från arbetsgruppen för det sektorövergripande samarbetet (undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:5) och beslöt att arbetsgruppens förslag läggs fram under regeringens granskning av den genomförda politiken i mandatperiodens mitt och den s.k. politikrian. Därtill beslöt ministergruppen att man startar förberedelserna för ändring av lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret och statsrådets förordning om gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning (30/2008).

I februari 2009 tillsatte undervisningsministeriet en arbetsgrupp för att förbereda att man i lagen tar in bestämmelser om sektorövergripande samarbete i syfte att under loppet av år 2009 presentera för riksdagen en regeringsproposition i ärendet. Föreliggande proposition grundar sig på arbetsgruppens förslag.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utgående från den promemoria som den arbetsgrupp som beredde ärendet har lagt fram ordnades ett informationsmöte i ärendet. 44 olika parter ombads att komma med ett utlåtande. Vid informationsmötet närvar 25 parter och 24 skriftliga utlåtanden gavs. Därtill ordnade Undervisningsministeriet separata förhandlingar med nätverket Kanuuna med personer som förestår ungdomsarbetet i de 24 största kommunerna.

De som inkom med ett utlåtande var eniga om att det tema som arbetsgruppen hade behandlat är viktigt och aktuellt och att man ska ingripa i utslagningen av unga. Vidare ska tyngdpunkten inom den hjälp som riktas till unga flyttas till stöd i ett tidigt skede. I alla utlåtanden förordades ett bättre samarbete mellan myndigheterna. I de flesta utlåtanden betonades att det uppsökande ungdomsarbetet är ett lämpligt medel att nå unga som är i behov av stöd. Förslaget ansågs vara till förmån för barn och unga. Vidare ansåg man att det ligger i linje med Förenta Nationernas konvention om barnens rättigheter och därmed är det värt att understödjas.

Merparten av de som kom med ett utlåtande ansåg att förslaget om att ändra ungdomslagen behövs. Somliga ansåg att förslaget i alltför hög grad flyttar tyngdpunkten i ungdomsarbetet till socialarbetets sfär. Man betonade också att förslaget på ett alltför detaljerat plan definierar det arbete som utförs i kommunerna. Utöver detta konstaterades att finansieringen för den uppgift som man i lag ålägger kommunerna borde vara lagstadgad. I förhållande till barnskyddslagen ansåg somliga att de föreslagna ändringarna i ungdomslagen leder till överlappningar. Ändringar i datasekretessbestämmelserna föreslogs också. Finlands Kommunförbund har motsatt sig att det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga skulle genomföras på det sätt som föreslagits.

De utvecklingsförslag som framförts i utlåtandena har beaktats i så hög grad som möjligt. Man har t.ex. frångått det uppsökande ungdomsarbetets förpliktande karaktär. I förslaget ingår krav på behörighet för de personer som arbetar inom uppsökande ungdomsverksamhet. Bestämmelserna har preciserats så att det i samband med tillämpningen av lagen inte uppstår överlappningar med barnskyddslagen. Därtill har flera preciseringar gjorts i bestämmelserna om dataskydd.

Förslaget till utkast har behandlats i ministergruppen för politikprogrammet för barns, ungas och familjers välfärd, Rådet för arbets-, utbildnings- och näringsärenden, kulturpolitiska ministerarbetsgruppen samt Delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning.

6 Samband med andra propositioner

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning (109/2009 rd) föreslås att bestämmelserna i lagen om grundläggande utbildning kompletteras vad gäller behandling, hemlighållande och utlämnande av personuppgifter. Propositionen innehåller bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till personer som deltar i elevvårdsarbetet. Vidare innehåller propositionen bestämmelser om utbildningsanordnarens rätt att från myndigheterna inom social-

och hälsovårdssektorn få sådana upplysningar om en elev som är nödvändiga för att ordna utbildning. Utöver detta finns bestämmelser om en utbildningsanordnares skyldighet att tillställa en annan utbildningsanordnare sekretessbelagda upplysningar som är nödvändiga för att ordna utbildning för en elev om eleven flyttar till en annan läroinrättning eller börjar i en läroinrättning som drivs av

en annan utbildningsanordnare än den ursprungliga.

Den ovan nämnda propositionen och den föreliggande propositionen står dock inte i sådant beroendeförhållande till varandra att det skulle påverka behandlingen av den föreliggande propositionen i riksdagen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Ungdomslagen**

2 §. Definitioner. Paragrafen anger de definitioner som används i lagen. Förslaget omfattar en ny 5 a-punkt där det sektorövergripande samarbetet definieras. Med sektorövergripande samarbete avses samarbete på det lokala planet mellan olika myndigheter inom olika förvaltningsgrenar. Myndigheter både på kommunal och statlig nivå deltar. Också lokala myndigheter inom kyrkan kan enligt förslaget delta i det sektorövergripande samarbetet.

Samarbetet mellan olika myndigheter har gått under det etablerade namnet yrkesövergripande samarbete. I utgångsläget handlar det om samma sak men begreppet sektorövergripande samarbete klarlägger verksamhetens natur: det handlar om samarbete som tydligare anger att det omfattar samarbete mellan olika sektorer och förvaltningsgrenar. Det handlar således inte enbart om samarbete mellan olika yrkesgrupper inom en och samma sektor.

7 §. Utveckling och genomförande av ungdomsarbetet och ungdomspolitik. I paragrafens 2 mom. anges verksamhetsformer som hör till kommunens ungdomsarbete och ungdomspolitik. Enligt förslaget ska bestämmelsen också utsträckas till att omfatta det uppsökande ungdomsarbetet som vid behov ordnas i kommunerna och som i nuläget verkställs med statlig finansiering i 132 kommuner och då i regel som en del av kommunernas ungdomsarbete.

Enligt 3 mom. i gällande paragraf verkställs ungdomsarbetet och -politiken i form av ett yrkesövergripande samarbete mellan de lokala myndigheterna samt i samarbete med ungdomarna, ungdomsföreningarna och övriga föreningar som bedriver ungdomsarbete. Eftersom samarbetet mellan myndigheterna inom olika förvaltningsgrenar framdeles enligt den nya punkten 5 a i 2 § i förslaget definieras som sektorövergripande samarbete föreslås att motsvarande ändringar görs i

också i den här bestämmelsen. Förändringarna är tekniska till sin natur.

7 a §. Sektorövergripande samarbete. Enligt förslaget införs i den nya paragrafen bestämmelser om det sektorövergripande samarbetet som avses i ungdomslagen och som en verksamhetsform ett koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga samt dess uppgifter.

Enligt 1 mom. ska kommunen bilda ett koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga som ska ha hand om det sektorövergripande samarbetet mellan myndigheter på lokal nivå. Nätverket ska ha hand om allmän planering och utvecklandet av verkställigheten. Om kommunerna så önskar kan de enligt förslaget bilda ett gemensamt nätverk. Åtminstone för små kommuners del kan det vara ändamålsenligt att förena sig i bildandet av ett koordinerande nätverk. Ett gemensamt, koordinerande nätverk för flera kommuner gör det enligt förslaget enklare för statens lokalförvaltning, dvs. arbets-, polis- och försvarsmyndigheterna, att delta i nätverksarbetet. Ett fungerande samarbete skapar ramar för att tjänster som myndigheterna erbjuder kan bli fungerande serviceenheter som motsvarar de ungas individuella behov.

I kommunerna finns eventuellt redan från tidigare lagstadgade samarbetsgrupper för sektorövergripande samarbete. Exempel på dylika är åtminstone grupper som avses i 12 § i barnskyddslagen och i 5 § i lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen. Möjligt är också att man i samband med olika utvecklingsprojekt i kommunerna har bildat samarbetsgrupper eller nätverk med representanter för olika parter. T.ex. inom elevhandledningen och elevvården finns olika utvecklingsprojekt inom vilka man har bildat nätverk för samarbete förutom för elevernas vårdnadshavare och olika myndigheter och serviceproducenter, kommunens olika förvaltningssektorer samt företrädare för olika skol- och läroinrättningsformer. En del av grupperna bildas för enskilda klienter med företrädare för centrala myndighetsparter ur klientens synpunkt. Somliga grupper behand-

lar ärenden som hör till respektive uppdrag ur ett bredare perspektiv, t.ex. med beaktande av hur tjänsterna ska utvecklas.

Om en samarbetsgrupp eller ett samarbetsnätverk som tidigare har grundats i en kommun redan från tidigare har i uppgift att behandla ungdomsrelaterade ärenden vore det ändamålsenligt att samma organ kompletterad med de myndighetsrepresentanter som man föreslår i ungdomslagen vid behov kan ha hand om uppgifterna för det lagstadgade nätverket för handledning av och tjänster för unga. Då behöver kommunen inte skilt för sig bilda ett sådant nätverk som avses i ungdomslagen.

I det koordinerande nätverket deltar företrädare för undervisnings-, social- och hälso- samt ungdomsväsendet, vilka är centrala från de ungas perspektiv. I egenskap av representanter för statens lokalförvaltning deltar företrädare för arbets-, och polisförvaltningen. Därtill kan representanter för försvarsväsendet och övriga myndigheter hör till nätverket, t.ex. räddningstjänsten och boenderådgivningen. Vid behov kan också företrädare för kyrkans administration tillhöra nätverket. Om verkstadsverksamhet för ungdomar och uppsökande ungdomsarbete ordnas i kommunen är det en fördel för alla om representanter för de här parterna deltar i nätverkets arbete. Samarbete med parter som på lokal nivå anordnar utbildning efter den grundläggande utbildningen är också viktigt.

Enligt förslaget fungerar nätverken i växelverkan med de sammanslutningar som producerar tjänster för unga. Olika föreningar arbetar bland ungdomarna. Samarbete med kommunala och statliga myndigheter är nyttigt för att det bidrar till att på ett allmänt plan öka kunskaperna om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden. Nätverket erbjuder möjligheter till samarbete också med olika minoritets- och invandrargrupper.

Enligt förslaget tar man i lagen inte in bestämmelser om vilken sektor det kommer an på att bilda nätverket och att koordinera dess verksamhet. Utgående från de lokala förhållandena kan kommunen besluta om vilken sektor eller tjänsteinnehavare som ansvarar för nätverkets verksamhet. Detta gör det möjligt att beakta de olika former som kommunerna är organiserade på samt resurserna.

I lagen tar man heller inte in bestämmelser om den nivå inom respektive organisation som företrädarna ska vara på för att delta i nätverkets arbete. Enligt förslaget baserar sig deltagande i det koordinerande nätverkets arbete på tjänsteinnehavarens normala arbetsuppgifter: deltagande i nätverket ska följaktligen definieras som en del av de deltagande tjänsteinnehavarnas befattningsbeskrivningar. Ett oeftergivet krav för att nätverksarbetet ska lyckas är att de personer som hör till nätverket förmedlar den kunskap som de har fått inom nätverket till sin egen sektor. I samarbete som sker i gränsöverskridande nätverk är det speciellt viktigt att ta fram nya verksamhetsmodeller och att använda sig av de möjligheter till nätverkssamarbete som t.ex. informationstekniken erbjuder.

Nätverket för vägledning av och tjänster till unga befattar sig inte med enskilda unga personers angelägenheter utan det fungerar på ett mera allmänt plan som ett samarbetsforum för olika myndigheter. Skyldigheten att bilda ett sektorövergripande nätverk kan inte anses vara en ny uppgift som anvisas kommunen. Skyldigheten förankras i den uppgift som kommunen enligt ungdomslagen redan i nuläget har beträffande ungdomsarbetet och -politiken och som omfattar verksamhet för att förbättra ungdomarnas uppväxt- och levnadsförhållanden. Syftet är att sporra kommunerna att genomföra den här uppgiften genom att i ökande grad intensifiera och rationalisera samarbetet mellan olika sektorer. I lagstiftningen inom olika sektorer ingår redan nu förpliktande bestämmelser inom det allmänna och individbaserade samarbetet och i den gemensamma planeringen. Den föreslagna ändringen innebär att de deltagande förvaltningssektorerna blir fler och att ett helhetsbaserat synsätt vinner terräng vad gäller förbättrandet av ungas uppväxt- och levnadsvillkor.

Syftet med förslaget är inte att införa bestämmelser om ordnandet av ny service som riktar sig till unga. Varje myndighet ordnar tjänsterna inom sin sektor enligt egen sektorlagstiftning och inom ramen för tillgängliga understöd. Vid behov sker detta i samarbete med de andra sektorerna. Syftet med det sektorövergripande samarbetet är att koordinera att olika myndigheter i samband med plane-

ringen av sina tjänster har bättre kunskap om de ungas behov, de tillväxt- och levnadsförhållanden som de unga lever i och det slags service som de övriga parterna erbjuder inom området.

Enligt förslaget införs i paragrafens 2 mom. noggrannare bestämmelser om uppgifterna för det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga. Uppgifterna består av samarbetsmodeller som har sammanförts utgående från resultaten av utvecklingsprojekt inom olika förvaltningsgrenar. Med hjälp av nätverket strävar man efter att förbättra att de servicesystem som erbjuds ungdomar fungerar sinsemellan och har avsedd effekt.

I olika utvecklingsprojekt som fokuserar på sektorövergripande nätverk har man kommit överens om gemensamma förfaringssätt vad gäller tjänster avsedda för unga. Man har stärkt verksamhetssektorernas inbördes samarbete bl.a. genom att definiera de begrepp som används samt anlagt respektive verksamhetssektors perspektiv på ungdomarnas uppväxt- och levnadsförhållanden. Samtidigt har man inom respektive verksamhetssektor kunnat bygga på kunskapen om arten av de tjänster som riktas till unga och om de ungas möjligheter. I sektorövergripande nätverk har man på ett omfattande plan kunnat utnyttja kunskap om den gemensamma målgruppens levnadsbana och allmänna förhållanden. I bästa fall har man på kort varsel kunnat reagera på förändringar, t.ex. på den allmänna svängningen i ekonomin. Nätverkssamarbetet har skapat en gemensamma principer för arbetet: varje verksamhetssektor förbättrar och utvecklar sina tjänster för unga i vetskap om de övriga aktörernas mål och verksamhetsanknutna skeden. Ett dylikt samarbete har främjat koordineringen av tjänsterna inom olika verksamhetssektorer på kommunal och statlig nivå, vilket har gynnat de unga.

Som sin första uppgift ska nätverket enligt förslaget sammanföra information på lokal nivå om de ungas uppväxt- och levnadsvillkor och utgående från dessa bedöma de ungas situation i syfte att stödja beslutsfattandet och planeringen. Fördelen med ett koordinerande nätverk är att man då har en direkt samtalskanal för experter inom olika sektorer. Med beaktande av detta borde det koor-

dinerande nätverket sträva efter att svara på frågan om hurdana de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden är.

Nätverket har möjlighet att producera aktuell och mångsidig information, som bl.a. kommunens förtroendevalda kan använda. Den information som tidigare har samlats in om ungas uppväxt- och levnadsvillkor kan nätverket utnyttja och för att föra fram de ungas perspektiv i samband med åtgärder som ansluter sig till planeringen på lokal nivå. T.ex. när man gör upp planer som 12 § i barnskyddslagen förutsätter kan nätverket bidra med beaktansvärda aspekter.

Syftet är att inte utföra överlappande arbete när det gäller de skyldigheter som förutsätts i övrig lagstiftning utan att i mera omfattande grad än för tillfället utnyttja redan existerande kunskapsbasis för att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Den sammanförda informationen kan också utnyttjas inom det regionala och nationella beslutsfattandet. Vid behov kan nätverket samla in allmän information på lokal nivå t.ex. om de ungas skol- och utbildningssituation och om klient-skap t.ex. inom utkomstskyddet. Vidare kan nätverket fokusera på ungdomarnas sysselsättning, boende och fritidsintressen. I nätverket kan man gemensamt ta fram lösningsmodeller på problematiska fenomen som utan förvarning visar sig, t.ex. på användning av droger som är på modet bland ungdomar under en viss tidsperiod.

Som sin andra uppgift ska nätverket enligt förslaget främja sammanförandet av tjänster som riktas till unga. Vidare ska tjänsterna göras effektivare. Syftet är att säkerställa att högklassiga och åtkomliga tjänster erbjuds unga i tillräcklig omfattning. Utgående från den information som nätverket enligt punkt 1 har sammanställt ska det bli möjligt för företrädarna inom olika sektorer att kartlägga de tjänster som erbjuds inom respektive verksamhetsområde. Det blir möjligt att identifiera eventuella brister. I anslutning till detta kunde nätverket bedöma det lokala behovet av verkstadsverksamhet och uppsökande ungdomsarbete. Därtill kan nätverket planera hur de här tjänsterna ska förverkligas på kommunal nivå.

Företrädare för olika verksamhetssektorer kan enligt förslaget förse nätverket med in-

formation om reformer eller behov inom sin egen sektor som ansluter sig till unga personer. Nätverket ska bedöma behovet av tjänster av olika slag och deras tillgänglighet på ett allmänt plan. Syftet med dylik utvärdering är t.ex. att identifiera situationer i vilka en ung person räknas till klienterna inom ett visst förvaltningsområde samtidigt som han eller hon i första hand behöver tjänster inom ett annat förvaltningsområde. T.ex. kan arbetskraftsförvaltningen förmedla information om läget på arbetsmarknaden på lokal nivå och om arbetsgivarnas behov, vilket kan vara betydelsefullt när man exempelvis planerar yrkesutbildning för unga på ett regionalt plan. Med hjälp av nätverket kunde man också förbättra samarbetet mellan myndigheter vid uppbådet av värnpliktiga. När det koordinerande nätverket planerar hur det ska gå att erbjuda tjänster i erforderlig omfattning och hur man kan sammanföra tjänster ska utgångspunkten i dess arbete uttryckligen vara tjänsternas tillgänglighet från de ungas perspektiv. Samma gäller ifall nätverket eventuellt tar på sig uppgiften att förkorta serviceköerna.

Som sin tredje uppgift ska nätverket enligt förslaget planera och effektivisera de gemensamma förfaringssätten för att anvisa unga till tjänster av olika slag och för att de unga ska kunna gå över från en tjänst till en annan. Även om nätverket i sin verksamhet beaktar alla unga i en viss region borde det fästa speciell uppmärksamhet vid unga som löper risk att slås ut. Att uttryckligen ta sig an den här utsatta gruppen av unga innebär att man försöker se till att de smidigt kan gå över från en tjänst till en annan. Om man förmår stödja den unga i hans eller hennes levnadsbana flexibelt och på ett sätt som motsvarar behoven och den ungas egen förmåga är det främst den unga själv och personerna i näromgivningen som drar nytta av det. Men också samhället gynnas av att den ungas problem identifieras i ett så tidigt skede som möjligt och i en situation då hjälpen ännu når fram.

Som sin fjärde uppgift ska det koordinerande nätverket enligt förslaget främja ett flexibelt utbyte av sådan information som ansluter sig till anordnandet av tjänster för unga. Gemensamma förfaringssätt mellan

myndigheterna ska tas fram. Syftet är att de lokala aktörerna på ett bättre överensstämmande sätt än tidigare kan tillämpa bestämmelserna som ansluter sig till överföring av personinformation.

Nätverket kan i ökande grad och med beaktande av sekretessbestämmelserna utnyttja informationstekniken vad gäller överföringen av personinformation och bidra till att utveckla informationsgången mellan olika myndigheter. I det här avseendet stöder nätverket arbetet speciellt för tjänsteinnehavare som arbetar med klientservice.

7 b §. *Det uppsökande ungdomsarbetet.* Den nya paragrafen innehåller enligt förslaget bestämmelser om vilka uppgifterna är för det uppsökande ungdomsarbetet och hur de ska förverkligas i kommunerna.

Enligt 1 mom. är uppgiften för det uppsökande ungdomsarbetet en uppgift i två steg. Inledningsvis ska det uppsökande ungdomsarbetet enligt förslaget försöka nå unga som är i behov av stöd. Efter det ska man inom det uppsökande ungdomsarbetet försöka finna hjälp åt den unga personen.

Syftet är att de uppsökande ungdomsarbetarna håller kontakt med de unga och satsar på att nå dem i omgivningar där de vistas, t.ex. i köpcentrer, tillställningar av olika slag, i hemmen och via Internet. På det här sättet får man inom det uppsökande ungdomsarbetet i högsta grad aktuell information om de ungas levnadsvillkor.

En ung person kan själv söka sig till det uppsökande ungdomsarbetet. Också de vuxna personerna i den unga personens närmaste omgivning, andra ungdomar och olika myndigheter kan be det uppsökande ungdomsarbetet om hjälp för att nå en ung person som är i behov av stöd. Det aktiva arbetet för att nå unga personer omfattar speciellt sådana ungdomar som upplever att det är svårt att självständigt ty sig till tjänster eller att förbinda sig för den tid som det krävs för att ett klient-skap ska komma den unga själv till godo.

Den uppsökande ungdomsarbetaren ska sträva efter att komma i kontakt med de unga i syfte att i samråd med den unga arbeta för att stärka hans eller hennes levnadsbana. Den uppsökande ungdomsarbetaren stöder den unga att hitta fram till tjänster på lokal nivå och att ty sig till dem. Om den unga så öns-

kar kan den person som har hand om det uppsökande ungdomsarbetet bistå den unga i samarbetet med myndigheterna.

Syftet med det uppsökande ungdomsarbetet är att hjälpa den unga att få sådana tjänster och annat stöd som främjar hans eller hennes uppväxt och självständighet samt tillträde till utbildning och inträde på arbetsmarknaden. I första hand utförs uppsökande ungdomsarbete enligt förslaget på basis av den information som den unga själv har gett och hans eller hennes uppskattning av hjälpbehovet. Vårdnadshavaren kopplas in när det handlar om en minderårig, undantaget det fall att detta uppenbart inte överensstämmer med den ungas intresse och fördel.

Det uppsökande ungdomsarbetet erbjuder inte tjänster utan strävar efter att i samråd med den unga personen finna en framkomlig väg som stöd för den ungas levnadsbana. Den uppsökande ungdomsarbetaren assisterar den unga när det gäller att komma i åtnjutande av tjänster.

Det uppsökande ungdomsarbetet ökar eventuellt på ett lokalt plan efterfrågan på tjänster till unga. Det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster till unga ska enligt förslaget fokusera på att tjänster erbjuds i tillräcklig omfattning på ett lokalt plan. Nätverket är till hjälp när det gäller att minska antalet unga som inte dyker upp på en mottagningstid eller annat överenskommet möte som har reserverats för dem. Det ska också gå snabbare för unga att inleda t.ex. ett klientskap, vilket för sin del förbättrar de kundinriktade tjänsternas tillräcklighet och stöd i ett tidigt skede. Utgångspunkten är att man når den unga och försäkrar sig om att en ung person har erbjudits möjlighet att få den vägledning och det stöd som han eller hon behöver.

Det uppstår ingen skyldighet för den unga att ta emot en tjänst som det uppsökande ungdomsarbetet erbjuder eller tjänster som det har tagit fram. Samma gäller övrigt stöd. I övrig lagstiftning finns särskilda bestämmelser om de fall i vilka en ung person aktivt ska söka sig till utbildning eller i arbete. T.ex. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) finns bestämmelser om att personer som är yngre än 25 år och som inte har yrkesutbildning är skyldiga att delta i den

gemensamma elevantagningen i syfte att få arbetsmarknadsstöd. Också andra skyldigheter att delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder finns för den som vill komma i åtnjutande av arbetslöshetsförmåner.

I det uppsökande ungdomsarbetet som staten år 2008 betalade ut fick de unga hjälp med att få bl.a. mentalvårdstjänster, rehabilitering och övrig hälsovård, socialvård och skuldrådgivning. Tröskeln sänktes för unga att komma till arbets- och näringsbyråerna, till arbete i ungdomsverkstäder och till boenderådgivningen. Fler övervägde att börja studera och att inleda läroavtalsutbildning. Vidare fick somliga unga hjälp när de hade att göra med polismyndigheterna.

I paragrafens 2 moment stadgas om anordnandet av det uppsökande ungdomsarbetet i kommunen. Enligt 7 § 2 mom. kan kommunen vid behov ordna uppsökande ungdomsarbete. Då ska kommunen utse en person som ansvarar för det uppsökande ungdomsarbetet. Den här personen ska arbeta i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande i kommunen för att frågor som berör den personliga integritetsskyddet blir skötta på ett ändamålsenligt sätt. Enligt 44 § i kommunlagen (365/1995) står de personer som är anställda hos en kommun i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till kommunen. En uppgift, i vilken man utövar offentlig makt, sköts som ett tjänsteförhållande. Det uppsökande ungdomsarbetet handlar enligt förslaget inte om att utöva offentlig makt: inom det uppsökande ungdomsarbetet kan man enligt förslaget inte ensidigt besluta om en annan persons fördelar, rättigheter eller skyldigheter. Enligt förslaget kan man inte heller utfärda bestämmelser som innebär skyldigheter för en annan person eller på ett annat sätt reellt ingripa i en annan persons fördelar eller rättigheter.

Den person som arbetar inom det uppsökande ungdomsarbetet ska ha utbildning på lämplig nivå och erfarenhet av arbete som utförs bland unga. Utbildning som ungdoms- eller socialarbetare, samhällspedagog, speciallärare eller -sjukskötare, psykolog eller motsvarande är enligt förslaget exempel på lämplig utbildning.

Minst några års arbetserfarenhet är enligt förslaget att betrakta som tillräcklig erfaren-

het för att den uppsökande ungdomsarbetaren ska ha färdigheter att hjälpa en ung person som behöver stöd. Kännedom om den offentliga sektorns servicesystem är en fördel. På person som arbetar med uppsökande verksamhet tillämpas lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002).

Det uppsökande ungdomsarbetet som kommunen ordnar och som nämns i bestämmelsen utesluter inte andra verksamhetsmodeller som har skapats i motsvarande syfte. De här modellerna kallas eventuellt något annat men de fungerar i samma anda och enligt samma principer. Projekt med namn som Fältare, Koppari, Löydä Mut!, Navigaattori Siipi-Vingen och Sieppari är exempel på snarlik verksamhet. Vid behov kan kommunen också framdeles organisera och uppkalla den uppsökande ungdomsverksamheten enligt eget förgottfinnande.

En kommun eller flera kommuner tillsammans genomför det uppsökande ungdomsarbetet. Det uppsökande ungdomsarbetet ansvarar för stöd av ungdomar inom sitt verksamhetsområde inom en eller flera kommuners område. Kommunen beslutar om det uppsökande ungdomsarbetet och enligt förslaget kan man exempelvis göra upp avtal för att i uppdragsform skaffa tjänster av föreningar eller organisationer som producerar tjänster för unga. Den part som får uppdraget förbinder sig att i sin verksamhet bl.a. följa bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), personuppgiftslagen (523/1999) och ungdomslagen.

Om kommunen ingår avtal med en privat serviceproducent om att av denna producent skaffa tjänster inom det uppsökande ungdomsarbetet är det ifrågavarande organet i kommunen den registeransvariga parten som avses enligt 3 § 4 punkten personuppgiftslagen. Det kommunala organet ansvarar då för behandlingen av personuppgifterna. De upplysningar som samlas in i samband med verksamheten förblir enligt förslaget myndighetsinformation oberoende av vem det är som behandlar den.

Enligt förslaget samlar och behandlar en privat serviceproducent klientinformation på det sätt som man kommer överens om i avta-

let. Enligt § 5 i personuppgiftslagen ska en självständig närings- eller verksamhetsutövare behandla personuppgifter i enlighet med lagen samt iaktta aktsamhet och god informationshantering. Den självständiga närings- eller verksamhetsutövaren ska innan behandlingen av personuppgifterna inleds enligt lagens § 32 ge den registeransvariga parten tillbörliga utredningar och förbindelser och i övrigt tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas på det sätt som avses i lagen.

När en kommun skaffar tjänster från en sammanslutning som producerar tjänster till unga ska kommunen förvissa sig om att tjänsterna arrangeras på det sätt som ungdomslagen förutsätter. Tjänsterna ska motsvara den nivå som man förutsätter av motsvarande aktör inom den kommunala sektorn. Behörighets- och sekretessbestämmelser är exempel på kvalitetskrav i sammanhanget.

Vad gäller behandlingen av personuppgifter innebär ett inbördes avtal mellan kommunerna om tillhandahållande av tjänster att de kommuner som är parter i avtalet producerar tjänster till varandra och för varandra utgående från det avtal som de har ingått.

7 c §. *Att lämna ut uppgifter till det uppsökande ungdomsarbetet.* Förslaget omfattar en ny paragraf om utlämnande av unga personers identifierings- och kontaktuppgifter till det uppsökande ungdomsarbetet. Lagen definierar de situationer i vilka detta sker. I de här fallen har den unga inte självmant sökt sig till det uppsökande ungdomsarbetet och inte heller tytt sig till de tjänster som någon annan myndighet erbjuder. Alternativt håller den unga personen på att avsluta en viss tjänst.

Identifierings- och kontaktuppgifterna består enligt förslaget av den ungas namn, personbeteckning samt telefonnummer, e-postadress, adress eller annan information på basis av vilken det går att få kontakt med honom eller henne. Enligt personuppgiftslagen är den här informationen inte känslig till sin karaktär. Personbeteckningen är dock information som på ett entydigt sätt identifierar en person och om behandlingen av den finns begränsningar i personuppgiftslagen. När man använder personbeteckningen ska man iaktta speciell försiktighet. Den registeran-

svariga parten ska bl.a. se till att personbe-teckningen inte opå kallat antecknas i doku-ment som skrivs ut eller görs upp på basis av personregister.

Enligt 1 mom. förutsätter utlämnandet av uppgifter till det uppsökande ungdomsarbetet i syfte att hjälpa en ung person i regel den unga personens uttryckliga samtycke. Detta är utgångspunkten i alla situationer där en myndighet eller en annan part varseblir ett stödbehov hos en ung person men inte klarar av att med egna åtgärder nå eller hjälpa ho-nom eller henne. Den ungas samtycke är all-tid det alternativ som man ska utgå ifrån.

I 2 mom. i förslaget anges situationer i vil-ka den unga personens identifierings- och kontaktuppgift kan utlämnas till det uppsö-kande ungdomsarbetet utan att sekretessbe-stämmelserna hindrar det och utan den unga personens samtycke. Vissa myndigheter åläggs enligt förslaget skyldighet att lämna ut uppgifter om den unga till det uppsökande ungdomsarbetet i syfte att nå den unga och i syfte att verkställa stöd i ett tidigt skede. Syf-tet med att utlämna uppgift är att trygga att den unga personen utan dröjsmål får hjälp och information om offentlig service, som han eller hon eventuellt behöver. Alla upp-gifter som bestämmelsen omfattar utlämnas till den unga personens hemkommun, som i den mån kommunen ordnar uppsökande ungdomsarbete överför dem till det uppsö-kande ungdomsarbetet. Vid handläggning av andra än identifierings- och kontaktuppgifter om den unge som myndigheten innehar ska personuppgiftslagen följas. Vid utlämnandet av känsliga uppgifter förutsätts samtycke av vederbörande.

Enligt momentets 1 punkt ska utbildnings-anordnaren enligt förslaget till de ungas hemkommun utlämna uppgifter om alla så-dana unga personer som har avslutat den grundläggande utbildningen och som inte har fortsatt studera efter sin grundläggande ut-bildning. Utan att sekretessbestämmelserna lägger hinder i vägen har det uppsökande ungdomsarbetet enligt förslaget rätt att av en utbildningsanordnare i kommunen få identi-fierings- och kontaktuppgifter till unga per-soner som har blivit utan studieplats.

Studiehandledarna i grundskolorna har till-gång till det nationella elevantagningsre-

gistret. Studiehandledaren ska enligt försla-get utlämna till det uppsökande ungdomsar-betet uppgifterna om en ung person som har avslutat sin skolgång på grundskolenivå i en situation där den unga inte har fått en studie-plats i den gemensamma elevantagningen el-ler i den kompletterande antagningen som följer efter den. Information ska enligt för-slaget också utlämnas i en situation där den unga som har avslutat sina studier på grund-skolenivå inte tar emot den studieplats som han eller hon har beviljats eller inte inleder sina studier.

En utbildningsanordnare kan enligt försla-get låta bli att utlämna uppgiften om det en-ligt 3 mom. är motiverat med beaktande av ett övervägande på ett helhetsmässigt plan. Syftet är att studiehandledarna i grundsko-lorna preliminärt kan bedöma situationen för sådana unga som har blivit utan studieplats och till det uppsökande ungdomsarbetet ut-lämna enbart uppgifter på unga personer som man bedömer att behöver stöd och som stu-diehandledaren själv inte kan nå eller förmår hjälpa.

Enligt 2 punkten i mom. ska utbildnings-anordnaren utan att sekretessbestämmelserna lägger hinder i vägen för det förse det uppsö-kande ungdomsarbetet i den unga personens hemkommun med identifierings- och kon-taktuppgifter om den unga personen inte har fyllt 25 år och avbryter sin yrkes- eller gym-nasieutbildning. Uppgifterna utlämnas inte, om den unga efter en bedömning enligt 3 mom. verkar inte behöva stöd.

En ung person som avbryter studierna vid universitetet eller i en yrkeshögskola är even-tuellt också i behov av stöd. Det har inte varit möjligt att utsträcka lagförslaget till att om-fatta en skyldighet att lämna ut uppgifter om dessa unga. Universitetet eller yrkeshögsko-lan kan enligt 4 mom. i förslaget vid behov för det uppsökande ungdomsarbetet uppgi identifierings- och kontaktuppgifterna på en ung person som man bedömer att är i behov av stöd.

Enligt 3 punkten i mom. ska det uppsökan-de ungdomsarbetet utan att sekretessbestäm-melserna lägger hinder i vägen för det förses med information om en sådan ung person som inte har fyllt 25 år och som befrias från värnplikt eller civiltjänstgöring till följd av

att personen inte är tjänsteduglig. Samma gäller om en ung person avbryter sin värnplikts- eller civiltjänstgöring. Det avgörande är om personen på basis av en helhetsbaserad bedömning enligt 3 mom. bedöms vara i behov av stöd. Skyldigheten att lämna ut information omfattar försvarsmakten och civil-tjänstcentralerna.

Enligt 9 § i värnpliktslagen (1438/2007) avses med tjänsteduglighet hos en värnpliktig att den värnpliktiga förmår fullgöra sin tjänstgöring och inte äventyrar sin egen eller andras säkerhet. Till tjänstgöring kan förordnas endast en tjänsteduglig värnpliktig. I 23 § i civiltjänstlagen (1446/2007) finns en motsvarande bestämmelse om tjänsteduglighet hos en person som förordnas till civiltjänstgöring.

I 3 mom. införs enligt förslaget bestämmelser om situationer i vilka man till det uppsökande ungdomsarbetet inte lämnar ut uppgifter om en ung person. I stället för att inleda studierna har den unga personen eventuellt fått ett jobb eller så har han eller hon begett sig utomlands för att studera eller för att arbeta. I dylika situationer kan den part som ordnar studierna eller utbildningen, försvarsmakten eller civiltjänstcentralen bedöma att det inte för att hjälpa den unga behövs att uppgifter lämnas ut. Den här bedömningen ska utgå från tillgängliga uppgifter om den ungas situation och leverne samt om hans eller hennes situation på det hela taget. I detta fall anser man att den unga inte behöver den hjälp som det uppsökande ungdomsarbetet erbjuder. Att man inte lämnar ut uppgifter om den unga behöver inte dokumenteras skilt för sig.

Enligt 4 mom. i förslaget kan en annan myndighet än den som nämns i den här paragrafen på eget initiativ utan att sekretessbestämmelserna lägger hinder i vägen och utan den unga personens samtycke till det uppsökande ungdomsarbetet utlämna sådana identifierings- och kontaktuppgifter som behövs för att säkerställa att en ung person nås. Detta gäller en ung person som myndigheten i fråga bedömer att behöver stödtjänster i syfte att främja hans eller hennes levnadsbana. Detta gör det snabbare för den unga att få tjänsterna.

Den situation som man hänvisar till i bestämmelsen kan uppstå t.ex. när en ung person har varit kund hos arbets- och näringsbyrån och när han eller hon vid upprepade tillfällen försummar att ta del av överenskomna åtgärder eller att delta i överläggningar. En annan förutsättning är att den unga inte går att nå och att arbetssökningen är till ända. Byrån kan då på goda grunder och på det hela taget bedöma att den unga behöver stöd. En elev som försummar sin skolgång på grundskolenivå kan bli föremål för en anmälan till det uppsökande ungdomsarbetet om skolan inom ramen för de stödåtgärder som de förfogar över inte kan nå den unga och om den unga personens vårdnadshavare också anser att hjälp behövs för att lösa situationen.

Enligt 5 mom. ska man göra en anmälan till en ung person själv. Också vårdnadshavaren ska underrättas om det handlar om utlämnande av uppgifter om en person som är yngre än 18 år. Vårdnadshavaren är den som i första hand är ansvarig för att fostra ett barn och att se efter barnets välbefinnande, enligt lagen om vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) och barnskyddslagen. Vårdnadshavaren ska stödas i sitt ansvar för att fostra barnet. I och med uppväxten förbättras den unges färdigheter att ta ansvar för sig själv och vid myndighetsåldern övergår ansvaret helt till den unge. Om man bedömer att den unga ska stödas i sin uppväxt och sin fostran till självständighet och vad gäller att anlita tjänster, som främjar den unga personens levnadsbana, är det myndigheternas skyldighet att reagera.

Det uppsökande ungdomsarbetet är till sin natur stödservice, som ingen kan åläggas att ta emot. Om det uppsökande ungdomsarbetet till en tredje part lämnar ut uppgifter om den unga kan det enligt förslaget bara ske på det sätt som nedan beskrivs i 7 d § 2 mom. både med den minderåriga personens och hans eller hennes vårdnadshavares samtycke.

Bestämmelser om barnskyddsanmälan prioritet framom uppgifter som lämnas ut till det uppsökande ungdomsarbetet finns i förslagens 6 mom. Om den unga blir föremål för en anmälan enligt 25 § i barnskyddslagen utlämnas inte de uppgifter som paragrafen omfattar till det uppsökande ungdomsarbetet. Målgruppen för det uppsökande ungdomsar-

betet är primärt sådana unga personer som inte är i behov av åtgärder som ansluter sig till barnskyddet.

Det uppsökande ungdomsarbetet kan få upplysningar om den ungas situation också från vänner eller övriga närstående personer. När det gäller unga som inte har fyllt 18 år och i fall förutsättningarna i lagen uppfylls handlar det eventuellt om situationer som avses i barnskyddslagen då en företrädare för det uppsökande ungdomsarbetet borde kontakta barnskyddsmyndigheten för en anmälan enligt barnskyddslagen.

7 d §. *Behandlingen av uppgifter som har utlämnats till det uppsökande ungdomsarbetet.* Den nya paragrafen omfattar bestämmelser om hur uppgifter som har utlämnats till det uppsökande ungdomsarbetet behandlas.

Enligt 1 mom. kan en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter lämnas ut på elektronisk väg. I verksamheten följs personuppgiftslagen. Det uppsökande ungdomsarbetet kan enligt förslaget sammanföra eller annars behandla uppgifter som det har fått i samband med arbetet i syfte att nå ungdomar som är i behov av stöd och ge dem stöd i ett tidigt skede.

I behandlingen och arkiveringen av de dokument som det uppsökande ungdomsarbetet resulterar i ska man följa samma principer som gäller för övriga myndighetsdokument. Det uppsökande ungdomsarbetets kundregister borde vara ett separat register med separat användningssyfte oberoende av hur kommunen organiserar verksamheten. Kommunen har ansvar för behandlingen av personuppgifterna som registerhållare.

Enligt 9 § i personuppgiftslagen berättigas myndigheterna att enbart behandla sådan information som är behövlig med avseende på verksamheten. Vid handläggning av ett ärende som angår en enskild ung person ska i det uppsökande ungdomsarbetet registreras den som anmält den unges kontakt- och identifieringsuppgifter, beslut om åtgärder, samt vilka uppgifter om den unga som lämnats ut och till vem. Uppgifternas dokumentering är ett redskap för det uppsökande ungdomsarbetet. Med den kan man även bidra till att den unges sociala identitet stärks och delaktighet ökar, t.ex. så att den uppsökande ungdomsarbetaren och den unge tillsammans lagrar upp-

gifterna och på så sätt skapar ett gemensamt synsätt på den unges behov av hjälp.

10 § i personuppgiftslagen förutsätter att man gör upp en registerbeskrivning över personregistret. Det sätt som personuppgifterna behandlas på ska den registrerade personen enligt lagens 24 § få information om av den registeransvariga parten. Den unga har också rätt att enligt 26 § i personuppgiftslagen granska de uppgifter som i personregistret har införts om honom eller henne och vid behov be om att de korrigeras. I syfte att bevara förtroendet är det bra om den unga personen och hans eller hennes vårdnadshavare känner till att identifierings- och kontaktuppgifterna på den unga kan utlämnas till det uppsökande ungdomsarbetet även om samtycke därtill saknas.

Personer som deltar i det uppsökande ungdomsarbetet är enligt förslaget de enda som får använda uppgifterna i personregistret. Användningen begränsas till de här personernas arbetsuppgifter och ansvar. När lagen träder i kraft är det motiverat att för personer inom det uppsökande ungdomsarbetet ordna utbildning åtminstone i hur man grundar ett kundregister, hur personuppgifterna behandlas, hur informationen om registret ska skötas samt hur man ser efter den registrerade personens rättigheter.

I samband med det uppsökande ungdomsarbetet kan det även uppstå information om den unge, som ur ändamålsenlighetssynpunkt borde överlåtas till den part som den unga personen hänvisas till. Att göra det möjligt att överlåta information bidrar till att det uppsökande ungdomsarbetet kan säkerställa att inga avbrott uppstår mellan olika tjänster. Dessa uppgifter kan vara av känslig art. Om överlåtande av uppgifter stadgas i 2 mom. Den ungas uttryckliga samtycke för utlämnande av uppgifter behövs alltid enligt förslaget. Också vårdnadshavarens samtycke behövs i det fall att det handlar om utlämnande av en minderårig persons uppgifter. Samtycke är ett oeftergivet krav eftersom den unga inte i något fall är skyldig att ta emot tjänster som erbjuds honom eller henne.

De filer som man inom det uppsökande ungdomsarbetet har fått genom att sammanföra data borde förstöras omedelbart när de inte är nödvändiga för skötsel av uppgiften.

Ibland behövs flera kontaktförsök för att slutligen nå den unga, som eventuellt har behov av stöd av olika slag. Information om den unga ska enligt förslaget förstöras genast när den unga har kunnat erbjudas stöd av det slag som han eller hon behöver. Om den unga personen anmäler att han eller hon inte vill bli hjälpt borde informationen också i det här fallet förstöras efter det att man har bedömt den unga personens behov av tjänster.

I paragrafens 3 mom. stadgas det enligt förslaget om den tystnadsplikt som den person har som har hand om det uppsökande ungdomsarbetet. Bestämmelser om detta ingår redan i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Meningen med bestämmelsen som ingår i speciallagstiftning är att förtydliga särskilt de situationer, där kommunen skaffar tjänster från en utomstående. Enligt erfarenheten finns det även i praktiken behov av en särskild bestämmelse om sekretess. Att bibehålla klientens förtroendet för det uppsökande ungdomsarbetet är viktigt med tanke på arbetets resultat.

13 §. Övriga statsunderstöd. Paragrafen omfattar de statsunderstöd som ansluter sig till ungdomsarbetet och – politiken och som ingår i statens budget på årlig basis. Enligt förslaget omfattar paragrafen verkstadsverksamhet för ungdomar och uppsökande ungdomsarbete. Dessa har hittills finansierats som utvecklingsverksamhet inom ungdomsarbetet.

1.2 Lag om antagningsregistret och studentexamensregistret

5 §. Utlämnande av uppgifter. Enligt förslaget tillkommer en ny punkt 4 a i 1 mom. Enligt den får uppgifter från elevantagningsregistret lämnas ut till en kommun som ordnar uppsökande ungdomsarbete på det sätt som ungdomslagen förutsätter. Sekretessbestämmelserna lägger inte hinder i vägen för detta i den mån som det är nödvändigt att lämna ut information för att sköta det uppsökande ungdomsarbetet i kommunen.

Utlämnandet av uppgifter omfattar enligt förslaget situationer som beskrivs i 7 c § 2 mom. och punkt 1 och 2. I de fall att den unga personen inte har fått en studieplats, inte tar emot sin studieplats, inte inleder sina studier

eller avbryter dem så är det enligt förslaget möjligt att till det uppsökande ungdomsarbetet utlämna uppgifter om den unga.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Bestämmelserna om det uppsökande ungdomsarbetet ska tillämpas på sådana samfund som under år 2010 har fått behovsprövat statsunderstöd och av vilka kommunen skaffar tjänster efter lagens ikraftträdande. Ett samfund som utför uppsökande ungdomsarbete, och som inte har kommit överens med kommunen om anordnandet av verksamheten, kunde fortsätta verksamheten inom ramen för det statsunderstöd som beviljats för år 2010 för dess verksamhet.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Förslaget till lag om ändring av ungdomslagen är betydelsefullt med avseende på 10 § 1 mom. i grundlagen. Enligt den grundlagsbestämmelsen tryggas vars och ens privatliv, heder och hemfrid och närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av grundlagens stadganden om de grundläggande friheterna och rättigheterna hänvisar bestämmelser i fråga till ett behov av att i lagstiftningen trygga individens rättsskydd och skydd för privatlivet i behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter (RP 309/1993 rd, s. 53). I bestämmelsen förutsätts att lagstiftaren föreskriver om skydd för personuppgifter men detaljerna i regleringen är föremål för lagstiftarens prövning (GrUB 25/1994 rd).

Behandlingen av personuppgifter ska regleras i lag. Personuppgiftslagen är en allmän lag om skydd av personuppgifter. Om avsikten är att avvika från skyldigheterna i personuppgiftslagen, måste bestämmelser om detta tas med i lagen. Reglering på lagnivå behövs, om det handlar om särskilda bestämmelser om bl.a. tillåtna användningsändamål för personuppgifter, inklusive möjligheten att lämna ut uppgifter, samkörning av

personregister och överlåtande av uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning samt uppgifternas förvaringstid (GrUU 25/1998 rd, GrUU 14/2002 rd, GrUU 30/2005 rd, GrUU 12/2002 rd).

I förslaget till lag om ändring av ungdomslagen regleras utlämnandet av uppgifter till den myndighet som har hand om det uppsökande ungdomsarbetet. Samma gäller den samkörning av uppgifter som myndigheten på det här sättet har fått (7 b och 7 c §). Enligt förslaget kan representanter för det uppsökande ungdomsarbetet av de parter som anges i lagen få tillgång till sådana uppgifter som på ett noggrant sätt definieras i lag och som är nödvändiga för att identifiera en ung person som löper risk att hamna utanför utbildning och arbetsliv. I samma syfte kan det uppsökande ungdomsarbetet sammanföra eller annars behandla uppgifter som det har fått i samband med arbetet.

Grundlagsutskottet anser att man på lagnivå ska införa bestämmelser om samkörning av personregister. Med tanke på de fall där personuppgifter som finns i olika register samkörs i tillsynssyfte finns det enligt grundlagsutskottet behov av att i lagen införa bestämmelser om tidpunkten för när man ska utplåna de uppgifter som man har fått genom samkörningen. Detsamma gäller förbudet att till en annan part utlämna uppgifter som man har fått genom samkörning (se t.ex. GrUU 14/2002 rd, GrUU 30/2005 rd) Även om man inte i tillsynssyfte samkör register i det syfte

som avses i lagen har 7 d § i den föreslagna lagen om ändring av ungdomslagen formulerats med beaktande av ovan nämnda ståndpunkt från grundlagsutskottet.

Kommunen kunde vid behov ordna uppsökande ungdomsarbetet. För att på ett ändamålsenligt sätt kunna sköta denna uppgift kunde kommunen enligt 7 b § 2 mom. skaffa tjänster också av samfund, som producerar tjänster för unga. När kommunen skaffar tjänster av ett sådant samfund har den ansvar för att tjänsterna ordnas i enlighet med denna lag. Kommunen ansvarar som upprätthållare av register för behandlingen av den information som uppkommer i verksamheten. Inom det uppsökande ungdomsarbetet kan inga skyldigheter åläggas eller rättigheter beviljas den unga. Genom förslaget äventyras inte grundrättigheter, rättssäkerhet eller andra krav på en god förvaltning och det innebär ingen betydande utövning av offentlig makt. Skaffandet av tjänster inom det uppsökande ungdomsarbetet innebär inte heller överflyttande av en förvaltningsuppgift till annan än en myndighet om vilket stadgas i grundlagens 124 §.

På nämnda grunder kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom det kan finnas utrymme för tolkning är det önskvärt att propositionen föreläggs riksdagens grundlagsutskott för behandling.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av ungdomslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i ungdomslagen av den 27 januari 2006 (72/2006) 7 § 2 och 3 mom. och 13 § samt fogas till lagens 2 § en ny 5 a-punkt och till lagen nya 7 a—7 d § som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

5 a) sektorövergripande samarbete ett samarbete på lokal nivå mellan myndigheter som representerar olika förvaltningsgrenar,

7 §

Utveckling och genomförande av ungdomsarbetet och ungdomspolitiken

Kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik omfattar fostrande handledning av unga, verksamhetslokaler, möjligheter till fritidssysselsättning, informations- och rådgivningstjänster, stöd för ungdomsföreningar och andra ungdomsgrupper, idrottsinriktad, kulturell, internationell och mångkulturell ungdomsverksamhet, miljöfostran för unga samt vid behov tjänster som gäller ungdomsverkstäder och uppsökande ungdomsarbete eller andra verksamhetsformer som är lämpade för de lokala förhållandena och behoven.

Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken förverkligas genom sektorövergripande samarbete, samt i samråd med de unga, ungdomsföreningarna och andra organisationer som bedriver ungdomsarbete.

7 a §

Sektorövergripande samarbete

För allmän planering och utvecklande av verkställigheten av det sektorövergripande samarbetet mellan myndigheter på lokal nivå ska en kommun bilda ett koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga med företrädare för undervisnings-, social-, hälsovårds- och ungdomsväsendet samt för arbets- och polisförvaltningen. Utöver dessa kan företrädare för försvarsmakten och för övriga myndigheter höra till nätverket. Nätverket fungerar i växelverkan med sammanslutningar som producerar tjänster för unga. Flera kommuner tillsammans kan också bilda ett gemensamt nätverk. Nätverket behandlar inte enskilda ungas ärenden.

För att främja samordningen av och genomslagskraften för de tjänster som erbjuds unga ska det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga:

1) samla in information om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och på basen av detta bedöma de ungas situation till stöd för beslutsfattande och planer på lokal nivå,

2) främja sammanordningen av och effektiviteten i tjänster som riktar sig till unga i syfte att dessa ska vara tillräckliga, kvalitativt högtstående och lätt tillgängliga,

3) planera och effektivisera gemensamma förfaringsätt att vägleda unga till tjänsterna och vid behov från en tjänst till annan,

4) främja smidigt utbyte av information som ansluter sig till anordnandet av tjänster

för unga genom att ta fram gemensamma för-
faringsätt myndigheterna emellan.

7 b §

Det uppsökande ungdomsarbetet

Syftet med uppsökande ungdomsarbete är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa dem att anlita sådana tjänster och övrigt stöd som främjar deras tillväxt och självständighetsprocess och som bidrar till deras möjligheter till utbildning och till inträde på arbetsmarknaden. Arbetet grundar sig i första hand på information som den unge själv har gett och på den unges bedömning av sitt behov av stöd.

När kommunen ordnar uppsökande ungdomsarbete ska den till ansvarsperson för verksamheten utse en kommunal tjänsteinnehavare eller en person som står i arbetsavtalsförhållande till kommunen. Den som arbetar inom uppsökande ungdomsverksamhet ska ha tillräcklig utbildning och erfarenhet av arbete bland unga. Uppsökande ungdomsarbete verkställs av en kommun eller av flera kommuner gemensamt. Kommunen kan ordna med uppsökande ungdomsarbete också genom att skaffa tjänster från en sammanslutning som producerar tjänster för unga. I detta fall ansvarar kommunen för att de tjänster som den har skaffat ordnas på det sätt som avses i denna lag.

7 c §

Att lämna ut uppgifter för uppsökande ungdomsarbete

För att information ska få lämnas ut för det uppsökande ungdomsarbetet krävs den unges samtycke, om inte annat föreskrivs i denna lag eller någon annanstans.

Utan hinder av bestämmelserna om sekretess en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter med tanke på det uppsökande ungdomsarbetet lämnas till hans eller hennes hemkommun enligt följande:

1) utbildningsanordnare ska lämna uppgifter om unga som har avslutat sin grundläggande utbildning, men inte har placerat sig i

utbildning efter den grundläggande utbildningen,

2) utbildningsanordnare ska lämna uppgifter om unga som inte har fyllt 25 år och som avbryter sina yrkes- eller gymnasiestudier,

3) försvarsmakten eller civiltjänstcentralen ska lämna uppgifter om unga som inte har fyllt 25 år och som befrias från sin värnplikts- eller civiltjänstgöring för att de inte är tjänstdugliga eller som avbryter sin tjänstgöring.

En anordnare av undervisning eller utbildning, försvarsmakten eller civiltjänstcentralen som utifrån tillgänglig information och med beaktande av en i 2 mom. avsedd ung persons situation och stödbehov som helhet bedömer att personen inte är i behov av i 7 b § avsedda tjänster och annat stöd behöver inte lämna uppgifter om honom eller henne.

Också andra myndigheter än de som nämns ovan i denna paragraf får utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter till hans eller hennes hemkommun för det uppsökande ungdomsarbetet, om myndigheten utifrån tillgänglig information samt med beaktande av den unges situation och stödbehov som helhet bedömer att han eller hon utan dröjsmål är i behov av tjänster och annat stöd.

Den som lämnar ut uppgifter som avses i denna paragraf ska underrätta en ung person och vårdnadshavaren för en minderårig om saken.

Uppgifter som avses i denna paragraf får inte lämnas ut om en ung person som man enligt 25 § i barnskyddslagen (417/2007) ska göra en anmälan om till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen.

7 d §

Behandlingen av uppgifter som lämnats ut med tanke på det uppsökande ungdomsarbetet

Unga personers identifierings- och kontaktuppgifter för det uppsökande ungdomsarbetet får lämnas ut på elektronisk väg. Utöver det som bestäms i personuppgiftslagen (523/1999) om behandling av personuppgifter får uppgifter som inkommit i samband med arbetet samköras eller annars behandlas

inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet i syfte att identifiera unga som är i behov av stöd och för skötseln av uppgifter enligt denna lag. Vid behandlingen av ett ärende som angår en enskild ung person inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet antecknas den som har anmält den unges kontakt- ja identifieringsuppgifter, beslut om fortsatta åtgärder samt vilka uppgifter om den unga som lämnats ut och till vem. Kommunen är registeransvarig för behandlingen av personuppgifterna.

I samband med det uppsökande ungdomsarbetet får uppgifter om en ung person lämnas ut till andra myndigheter endast med den unga personens samtycke. Om den unga personen är minderårig, krävs också vårdnadshavarens samtycke. Uppgifterna ska förstöras omedelbart när de inte längre är nödvändiga för skötseln av uppgiften.

Den som arbetar med det uppsökande ungdomsarbetet får inte yppa för utomstående vad han eller hon i samband med skötseln av

uppgifter som avses i denna lag har fått veta om den unges personliga förhållanden och ekonomiska situation.

13 §

Övriga statsunderstöd

I statsbudgeten kan årligen tas in ett anslag för forskning som hänför sig till ungdomsarbete och ungdomspolitik samt för internationellt ungdomssamarbete och för byggande, grundläggande renovering och utrustning av lokaler för ungdom, för verkstadsverksamhet för ungdom, för uppsökande ungdomsarbete samt för verksamhet för att utveckla ungdomsarbetet.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 5 § i lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 5 § 1 mom. i lagen av den 18 december 1998 om antagningsregistret och studentexamensregistret (1058/1998), sådant momentet lyder i lag 560/2009, en ny 4 a-punkt som följer:

5 §

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. får lämnas ut ur antagningsregistret utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt i den mån de behövs för att mottagaren ska kunna sköta sina uppgifter, som följer:

4 a) till kommuner som ordnar uppsökande ungdomsarbete enligt ungdomslagen (72/2006) för skötseln av uppgifter enligt den lagen,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 5 februari 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Kultur- och idrottsminister *Stefan Wallin*

1.

Lag**om ändring av ungdomslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ungdomslagen av den 27 januari 2006 (72/2006) 7 § 2 och 3 mom. och 13 § samt
fogas till lagens 2 § en ny 5 a-punkt och till lagen nya 7 a—7 d § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

5 a) sektorövergripande samarbete ett
samarbete på lokal nivå mellan myndigheter
som representerar olika förvaltningsgrenar,

7 §

*Utveckling och genomförande av ungdoms-
arbetet och ungdomspolitiken*

7 §

*Utveckling och genomförande av ungdoms-
arbetet och ungdomspolitiken*

Kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik omfattar fostrande handledning av unga, verksamhetslokaler, möjligheter till fritidssysselsättning, informations- och rådgivningstjänster, stöd för ungdomsföreningar och andra ungdomsgrupper, idrottsinriktad, kulturell, internationell och mångkulturell ungdomsverksamhet, miljöfostran för unga och vid behov tjänster som gäller ungdomsverkstäder eller andra verksamhetsformer som är lämpade för de lokala förhållandena och behoven.

Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken drivs genom yrkesövergripande samarbete med de lokala myndigheterna samt i samråd med de unga, ungdomsföreningarna och

Kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik omfattar fostrande handledning av unga, verksamhetslokaler, möjligheter till fritidssysselsättning, informations- och rådgivningstjänster, stöd för ungdomsföreningar och andra ungdomsgrupper, idrottsinriktad, kulturell, internationell och mångkulturell ungdomsverksamhet, miljöfostran för unga samt vid behov tjänster som gäller ungdomsverkstäder och uppsökande ungdomsarbete eller andra verksamhetsformer som är lämpade för de lokala förhållandena och behoven.

Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken förverkligas genom sektorövergripande samarbete, samt i samråd med de unga, ungdomsföreningarna och andra organisationer

andra organisationer som bedriver ungdoms-
arbete.

som bedriver ungdomsarbete.

7 a §

Sektorövergripande samarbete

För allmän planering och utvecklande av verkställigheten av det sektorövergripande samarbetet mellan myndigheter på lokal nivå ska en kommun bilda ett koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga med företrädare för undervisnings-, social-, hälsovårds- och ungdomsväsendet samt för arbets- och polisförvaltningen. Utöver dessa kan företrädare för försvarsmakten och för övriga myndigheter höra till nätverket. Nätverket fungerar i växelverkan med sammanlutningar som producerar tjänster för unga. Flera kommuner tillsammans kan också bilda ett gemensamt nätverk. Nätverket behandlar inte enskilda ungas ärenden.

För att främja samordningen av och genomslagskraften för de tjänster som erbjuds unga ska det koordinerande nätverket för vägledning av och tjänster för unga:

1) samla in information om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och på basen av detta bedöma de ungas situation till stöd för beslutsfattande och planer på lokal nivå,

2) främja sammanordningen av och effektiviteten i tjänster som riktar sig till unga i syfte att dessa ska vara tillräckliga, kvalitativt högtstående och lätt tillgängliga,

3) planera och effektivisera gemensamma förfaringssätt att vägleda unga till tjänsterna och vid behov från en tjänst till annan,

4) främja smidigt utbyte av information som ansluter sig till anordnandet av tjänster för unga genom att ta fram gemensamma förfaringssätt myndigheterna emellan.

7 b §

Det uppsökande ungdomsarbetet

Syftet med uppsökande ungdomsarbete är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa dem att anlita sådana tjänster och övrigt stöd som främjar deras tillväxt och själv-

ständighetsprocess och som bidrar till deras möjligheter till utbildning och till inträde på arbetsmarknaden. Arbetet grundar sig i första hand på information som den unge själv har gett och på den unges bedömning av sitt behov av stöd.

När kommunen ordnar uppsökande ungdomsarbete ska den till ansvarsperson för verksamheten utse en kommunal tjänsteinnehavare eller en person som står i arbetsavtalsförhållande till kommunen. Den som arbetar inom uppsökande ungdomsverksamhet ska ha tillräcklig utbildning och erfarenhet av arbete bland unga. Uppsökande ungdomsarbete verkställs av en kommun eller av flera kommuner gemensamt. Kommunen kan ordna med uppsökande ungdomsarbete också genom att skaffa tjänster från en sammanslutning som producerar tjänster för unga. I detta fall ansvarar kommunen för att de tjänster som den har skaffat ordnas på det sätt som avses i denna lag.

7 c §

Att lämna ut uppgifter för uppsökande ungdomsarbete

För att information ska få lämnas ut för det uppsökande ungdomsarbetet krävs den unges samtycke, om inte annat föreskrivs i denna lag eller någon annanstans.

Utan hinder av bestämmelserna om sekretess en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter med tanke på det uppsökande ungdomsarbetet lämnas till hans eller hennes hemkommun enligt följande:

1) utbildningsanordnare ska lämna uppgifter om unga som har avslutat sin grundläggande utbildning, men inte har placerat sig i utbildning efter den grundläggande utbildningen,

2) utbildningsanordnare ska lämna uppgifter om unga som inte har fyllt 25 år och som avbryter sina yrkes- eller gymnasiestudier,

3) försvarsmakten eller civiltjänstcentralen ska lämna uppgifter om unga som inte har fyllt 25 år och som befrias från sin värnplikts- eller civiltjänstgöring för att de inte är tjänstdugliga eller som avbryter sin tjänstgöring.

En anordnare av undervisning eller utbildning, försvarsmakten eller civiltjänstcentralen som utifrån tillgänglig information och med beaktande av en i 2 mom. avsedd ung persons situation och stödbehov som helhet bedömer att personen inte är i behov av i 7 b § avsedda tjänster och annat stöd behöver inte lämna uppgifter om honom eller henne.

Också andra myndigheter än de som nämns ovan i denna paragraf får utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter till hans eller hennes hemkommun för det uppsökande ungdomsarbetet, om myndigheten utifrån tillgänglig information samt med beaktande av den unges situation och stödbehov som helhet bedömer att han eller hon utan dröjsmål är i behov av tjänster och annat stöd.

Den som lämnar ut uppgifter som avses i denna paragraf ska underrätta en ung personen och vårdnadshavaren för en minderårig om saken.

Uppgifter som avses i denna paragraf får inte lämnas ut om en ung person som man enligt 25 § i barnskyddslagen (417/2007) ska göra en anmälan om till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen.

7 d §

Behandlingen av uppgifter som lämnats ut med tanke på det uppsökande ungdomsarbetet

Unga personers identifierings- och kontaktuppgifter för det uppsökande ungdomsarbetet får lämnas ut på elektronisk väg. Utöver det som bestäms i personuppgiftslagen (523/1999) om behandling av personuppgifter får uppgifter som inkommit i samband med arbetet samköras eller annars behandlas inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet i syfte att identifiera unga som är i behov av stöd och för skötseln av uppgifter enligt denna lag. Vid behandlingen av ett ärende som angår en enskild ung person inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet antecknas den som har anmält den unges kontakt- ja identifieringsuppgifter, beslut om

fortsatta åtgärder samt vilka uppgifter om den unga som lämnats ut och till vem. Kommunen är registeransvarig för behandlingen av personuppgifterna.

I samband med det uppsökande ungdomsarbetet får uppgifter om en ung person lämnas ut till andra myndigheter endast med den unga personens samtycke. Om den unga personen är minderårig, krävs också vårdnadshavarens samtycke. Uppgifterna ska förstöras omedelbart när de inte längre är nödvändiga för skötseln av uppgiften.

Den som arbetar med det uppsökande ungdomsarbetet får inte yppa för utomstående vad han eller hon i samband med skötseln av uppgifter som avses i denna lag har fått veta om den unges personliga förhållanden och ekonomiska situation.

13 §

Övriga statsunderstöd

I statsbudgeten kan årligen tas in ett anslag för forskning som hänför sig till ungdomsarbete och ungdomspolitik samt för internationellt ungdomssamarbete och för byggande, grundläggande renovering och utrustning av lokaler för ungdom samt för verksamhet för att utveckla ungdomsarbetet.

13 §

Övriga statsunderstöd

I statsbudgeten kan årligen tas in ett anslag för forskning som hänför sig till ungdomsarbete och ungdomspolitik samt för internationellt ungdomssamarbete och för byggande, grundläggande renovering och utrustning av lokaler för ungdom, *för verkstadsverksamhet för ungdom, för uppsökande ungdomsarbete samt för verksamhet för att utveckla ungdomsarbetet.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
